

Selectarea și cariera judecătorilor – dublări de responsabilități sau garanții suplimentare?

Nadejda HRIPTIEVSCHI
Vladislav GRIBINCEA

Ilie CHIRTOACĂ
Ion GUZUN

DOCUMENT DE POLITICI

Selectarea și cariera judecătorilor – dublări de responsabilități sau garanții suplimentare?

Nadejda HRIPTIEVSCHI

Ilie CHIRTOACĂ

Ion GUZUN

Vladislav GRIBINCEA

Producerea acestui document de politici a fost posibilă datorită suportului generos din partea poporului american prin intermediul Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID), în cadrul Programului de Consolidare a Instituțiilor Statului de Drept (ROLISP). Conținutul acestui material ține de responsabilitatea Centrului de Resurse Juridice din Moldova și nu reflectă în mod necesar viziunea ROLISP, USAID sau a Guvernului Statelor Unite.

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

**Rule of Law Institutional
Strengthening Program (ROLISP)**

Document de politici: Selectarea și cariera judecătorilor – dublări de responsabilități sau garanții suplimentare / Nadejda Hriptievski, Ilie Chirtoacă, Ion Guzun [et al.]. – Chișinău: Imprint Star, 2015. – 44 p.

75 ex.

ISBN 978-9975-3002-2-3.

347.962

D 61

Cuprins

Sumar	1
Abrevieri	3
Descrierea problemei	5
a) Sumarul problemelor abordate în document	5
1. Dublarea de competențe între CSCJ și CSM	6
2. Registrul candidaților și organizarea concursurilor pentru fiecare post separat	7
3. Criteriile de selecție, numire în funcția de președinte și vicepreședinte de instanță, promovare și transfer al judecătorilor	8
b) Cadrul legal și practica cu privire la selectări, transferuri și promovări	8
1. Selectarea judecătorilor	8
2. Transferul judecătorilor la o instanță de același nivel sau inferioară	18
3. Promovarea judecătorilor într-o instanță superioară sau numirea în funcția de președinte sau vicepreședinte de instanță	26
c) Recomandări internaționale relevante	33
Opțiunile de politici și recomandări	36
a) Modele propuse cu privire la competențele CSM și CSCJ	37
Modelul 1: CSM numește, transferă și promovează conform punctajului și motivației din hotărârile CSCJ	37
Modelul 2: CSCJ este lichidat și sarcinile acestuia sunt preluate de CSM	38
Modelul 3: Este păstrată situația actuală	38
b) Alte aspecte ce țin de selecția și cariera judecătorilor	39
1. Modalitatea de organizare a concursurilor pentru numire, promovare și transfer	39
2. Modalitatea de întocmire și rolul Registrului participanților la concurs	40
3. Criteriile de selecție, promovare și transfer	40
4. Departajarea candidaților	41

Tabel 1: Cota procentuală a candidaților admiși în funcția de judecător după absolvirea INJ și cei cu vechime în specialitate juridică în 2011–2012	9
Tabel 2: Modificările introduse în Regulamentul cu privire la criteriile de selecție, promovare și transferare a judecătorilor prin Hotărârea CSM nr. 739/31 din 15 octombrie 2013	11
Tabel 3: Modificările introduse în Regulamentul cu privire la criteriile de selecție, promovare și transferare a judecătorilor în partea ce ține de modalitatea de calculare a punctajului pentru unele criterii de evaluare	12
Tabel 4: Condițiile și criteriile de evaluare pentru transferul la o instanță de același nivel sau inferioară	19
Tabel 5: Frecvența concursurilor anunțate prin transfer în 2013–2014	20
Tabel 6: Rezultatele evaluării CSCJ a judecătorilor care doresc transferul la o altă instanță în 2013–2014	22
Tabel 7: Rezultatele evaluării performanțelor judecătorilor CA Bender lichidate	25
Tabel 8: Condiții și criterii pentru promovarea într-o instanță superioară sau într-o funcție administrativă în cadrul unei instanțe de judecată	27
Tabel 9: Frecvența concursurilor anunțate pentru promovarea la o instanță superioară în 2013–2014	28
Tabel 10: Concursurile pentru suplinirea funcției de judecător la CSJ, anunțate prin Hotărârea CSM nr. 387/15 din 30 aprilie 2013 și Hotărârea CSM nr. 443/17 din 28 mai 2013	29
Tabel 11: Concursul pentru suplinirea funcției de judecător la CSJ, anunțat prin Hotărârea CSM nr. 830/36 din 19 noiembrie 2013	29
Tabel 12: Concursurile pentru suplinirea funcției de judecător la CSJ, anunțate prin Hotărârea CSM nr. 331/12 din 8 aprilie 2014 și Hotărârea CSM nr. 430/15 din 15 mai 2014	29
Tabel 13: Concursul pentru suplinirea funcției de judecător la CA Chișinău, anunțat prin Hotărârea CSM nr. 273/9 din 11 martie 2014	30
Tabel 14: Concursurile pentru suplinirea funcției de judecător la CA Comrat, anunțat prin Hotărârile CSM nr. 282/11 din 25 martie 2014 și nr. 431/15 din 15 mai 2015	30
Tabel 15: Concursul pentru suplinirea funcției de judecător la CA Chișinău, anunțat prin Hotărârea CSM nr. 876/28 din 28 octombrie 2014	31
Tabel 16: Concursul pentru suplinirea funcției de vicepreședinte la judecătoria Botanica, anunțat prin Hotărârea CSM nr. 69/3 din 22 ianuarie 2013	31
Tabel 17: Concursul pentru suplinirea funcției de vicepreședinte al CA Chișinău, anunțat prin Hotărârea CSM nr. 153/7 din 26 februarie 2013	32
Tabel 18: Concursul pentru funcția de președinte al CA Bender din 15 ianuarie 2013	33

Sumar

Selecția și cariera judecătorilor constituie elemente cheie ale unui sistem judiciar. Promovarea candidaților în bază de merit este o condiție esențială pentru a asigura un sistem judiciar independent, responsabil și profesionist. Această rigoare reiese atât din recomandările internaționale cu privire la independența justiției, cât și din bunul simț. Transparența în procesul de selecție și carieră a judecătorilor este importantă pentru a asigura încrederea în sistem și în organele responsabile de numirea și promovarea judecătorilor atât a societății, cât și a judecătorilor și cadrelor din interiorul sistemului. Selecția și promovarea în baza unor criterii subiective în cadrul unui proces netransparent poate afecta negativ calitatea actului de justiție, deoarece reduce din motivația judecătorilor de a activa corect și profesionist. Din aceste considerente, numirea și promovarea judecătorilor sunt deosebit de importante pentru Republica Moldova.

Prezentul document analizează sistemul de selectare și carieră a judecătorilor din Republica Moldova.¹ Documentul include analiza practicii cu privire la numirile, transferurile la o instanță de același nivel sau inferioară, promovările la o instanță superioară și numirile în funcția de președinte sau vicepreședinte de instanță în perioada ianuarie 2013 – decembrie 2014. De asemenea, acesta include un sumar al recomandărilor internaționale relevante selecției și promovării judecătorilor. Documentul examinează în principal competențele Consiliului Superior al Magistraturii (CSM) și Colegiului pentru selecția și cariera judecătorilor (CSCJ), recomandând examinarea a trei opțiuni:

- a) eliminarea procedurii de examinare repetată a candidaților de către CSM după evaluarea de către CSCJ,
- b) desființarea CSCJ și alocarea tuturor competențelor ce țin de selecția și cariera judecătorilor în sarcina CSM, și
- c) menținerea status-quo-ului actual.

Documentul pune în discuție și alte chestiuni care sunt importante pentru menținerea unui sistem transparent și profesionist de selecție și carieră a judecătorilor. Se recomandă modificarea modului de ținere a registrelor participanților la concurs, în vederea asigurării înregistrării în ordine descrescătoare a candidaților cu punctajul cel mai înalt obținut la CSCJ. Documentul mai recomandă modificarea abordării cu privire la organizarea concursurilor, în

¹ Selectarea judecătorilor se referă la procedura de selectare a candidaților la funcția de judecător și numirea acestora în funcție. Cariera judecătorilor se referă la judecătorii deja numiți în funcție și include promovarea judecătorului la o instanță judecătorească superioară, numirea judecătorului în funcția de președinte sau de vicepreședinte de către o instanță judecătorească și transferul judecătorului la o instanță judecătorească de același nivel sau la o instanță judecătorească inferioară.

vederea organizării concursului pentru toate funcțiile vacante în sistem o dată sau de două ori pe an. De asemenea, se recomandă reevaluarea criteriilor de selecție, promovare și transfer a judecătorilor pentru a oferi o valoare mai mare studiilor profesionale efectuate în cadrul INJ sau a evaluării performanțelor de către Colegiul de evaluare a performanțelor judecătorilor (CEPJ) și pentru a include toate celelalte criterii care în prezent sunt examinate de CSM și care nu sunt examinate de CSCJ.

Documentul este conceput ca un prim pas pentru a începe discuția cu privire la procedura și criteriile de selecție, promovare și transfer a judecătorilor, precum și de numire în funcția de președinte și vicepreședinte de instanță. Chestiunea principală abordată de document se referă la cadrul instituțional și anume delimitarea competențelor între CSM și CSCJ. Cadrul legal stabilește că selecția și promovarea judecătorilor, precum și numirea în funcția de președinte și vicepreședinte se face în baza deciziei CSCJ, hotărârile acestuia fiind finale, dacă nu sunt contestate la CSM. În practică acest lucru înseamnă că acei candidați care au acumulat cel mai înalt punctaj la CSCJ vor fi numiți, promovați sau transferați de CSM, care deține competența de a examina hotărârile CSCJ și de a face propuneri Președintelui țării sau Parlamentului cu privire la numirea sau promovarea judecătorilor. Doar în cazuri excepționale, când hotărârea CSCJ este contestată la CSM sau la cunoștința CSM sunt aduse fapte noi, necunoscute de CSCJ la momentul luării deciziei, CSM ar trebui să adopte o hotărâre prin care numește, promovează sau transferă un candidat cu un punctaj mai mic sau, în general, respinge numirea, promovarea sau transferul. În orice caz, hotărârea CSM urmează a fi motivată detaliat pentru a asigura transparența și încrederea în sistemul de selecție și carieră a judecătorilor.

CSM menține un rol important în numirea, selecția și transferul judecătorilor prin selectarea unor membri ai CSCJ, stabilirea cadrului legal de activitate al acestuia, stabilirea criteriilor de selecție, promovare și transfer, precum și prin posibilitatea de a menține sau anula hotărârea CSCJ, cu remiterea hotărârii spre reexaminare la CSCJ. Conform art. 11 al Legii nr. 154, hotărârile CSCJ pot fi contestate doar în partea ce se referă la procedura de emitere și adoptare ale acestora. Considerăm că CSM ar trebui să aibă competența de a remite candidatul pentru o nouă examinare de către CSCJ, în cazul în care consideră că evaluarea nu a fost efectuată corect, spre exemplu a fost atribuit punctajul greșit sau nu au fost luate în considerare unele aspecte ale activității candidatului.

Practica CSM din 2013–2014 denotă o înțelegere diferită a rolului CSM și CSCJ în selecția și cariera judecătorilor. În mai multe cazuri, CSM a selectat sau promovat judecători care au acumulat un punctaj mai mic, fără a explica această decizie în hotărârea sa. Informal, explicațiile aduse de CSM se referă la faptul că CSM examinează și alte criterii subiective care nu sunt luate în considerare de CSCJ, dar sunt importante pentru activitatea de judecător. Dacă lucrurile sunt într-adevăr așa, probabil cea mai eficientă soluție ar fi de a modifica criteriile în baza cărora CSCJ departajează candidații.

În document nu sunt incluse instituția numirii până la plafonul de vârstă a judecătorilor, rezerva judecătorească și transferul temporar al judecătorilor și nu sunt evaluate detaliat criteriile de selecție, promovare, transfer și numire în funcția de președinte sau vicepreședinte de instanță. Aceste subiecte ar putea fi analizate în alte documente.

Abrevieri

CA – curtea de apel

CEPJ – Colegiul de evaluare a performanțelor judecătorilor

CSCJ – Colegiului pentru selecția și cariera judecătorilor

CSM – Consiliul Superior al Magistraturii

CSJ – Curtea Supremă de Justiție

INJ – Institutul Național al Justiției

Legea nr. 514 – Legea nr. 514 din 6 iulie 1995 cu privire la organizarea judecătorească

Legea nr. 544 – Legea nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului

Legea nr. 947 – Legea nr. 947 din 19 iulie 1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii

Legea nr. 152 – Legea nr. 152 din 8 iunie 2006 privind Institutul Național al Justiției

Legea nr. 154 – Legea nr. 154 din 5 iulie 2012 privind selectarea, cariera și evaluarea performanțelor judecătorilor

Registrul participanților la concurs – Registrul participanților la concursul pentru suplinirea funcțiilor vacante de judecător, de președinte sau de vicepreședinte al instanței judecătorești, disponibil la: <http://csm.md/files/Registru/sectiuneal.pdf>

Regulamentul cu privire la criteriile de selecție – Regulamentul cu privire la criteriile de selecție, promovare și transferare a judecătorilor, din 5 martie 2013, aprobat prin Hotărârea CSM nr. 211/8, disponibil la: http://www.csm.md/files/Acte_normative/regulamentselectie.pdf

Regulamentul privind organizarea concursului pentru funcția de judecător – Regulamentul privind modul de organizare și desfășurare al concursului pentru suplinirea funcției de judecător, din 15 octombrie 2014, aprobat prin Hotărârea CSM nr. 741/31, disponibil la: http://www.csm.md/files/Acte_normative/p5.pdf

Regulamentul privind criteriile și procedura transferului în cazul reorganizării – Regulamentul privind criteriile și procedura transferului judecătorilor în cazul redistribuirii posturilor de judecător, reorganizării sau dizolvării instanței judecătorești, din 16 octombrie 2012, aprobat prin Hotărârea CSM nr. 644/31, disponibil la: http://www.csm.md/files/Acte_normative/Regulament_redistribuire_reorganizare_dizolvare.pdf

Regulamentul CSCJ – Regulamentul privind organizarea activității Colegiului pentru selecția și cariera judecătorilor, din 22 ianuarie 2013, aprobat prin Hotărârea CSM nr. 60/3, disponibil la: http://www.csm.md/files/Acte_normative/Regul_activ_%20coleg_%20selec.pdf

Regulamentul CEPJ – Regulamentul privind organizarea activității Colegiului de evaluare a performanțelor judecătorilor, din 22 ianuarie 2013, aprobat prin Hotărârea CSM nr. 59/3, disponibil la: http://www.csm.md/files/Acte_normative/Regul_%20activ_%20coleg_%20eval_%20APROBAT.pdf

Procedura de înscriere în Registrul participanților la concurs - Procedura de includere în Registrul participanților la concursul pentru suplinirea funcțiilor vacante de judecător, aprobată prin Hotărârea CSM nr.87/4, din 29 ianuarie 2013, disponibil la: http://csm.md/files/Acte_normative/Registru_procedura.pdf.

Descrierea problemei

a) Sumarul problemelor abordate în document

Selecția și cariera judecătorilor constituie elemente cheie pentru asigurarea unui sistem judiciar independent și profesionist. În 2012, au fost adoptate un șir de modificări legislative care au stabilit un nou cadru legal și instituțional cu privire la selecția și cariera judecătorilor.

Actualmente, selecția și cariera judecătorilor sunt reglementate de Legea nr. 514 privind organizarea judecătorească, Legea nr. 544 cu privire la statutul judecătorului și Legea nr. 154 cu privire la selecția, evaluarea performanțelor și cariera judecătorilor. După modificările din 2012, cadrul legal a fost completat cu Regulamentul CSM cu privire la criteriile de selecție, promovare și transferare a judecătorilor, Regulamentul CSM privind modul de organizare și desfășurare a concursului pentru suplinirea funcției de judecător, Regulamentul privind criteriile și procedura transferului judecătorilor în cazul redistribuirii posturilor de judecător.

Principalele inovații introduse în anul 2012 sunt următoarele:

- a) A fost creat CSCJ, responsabil de selecția și cariera judecătorilor, care adoptă hotărâri motivate cu privire la fiecare candidat la funcția de judecător și fiecare judecător care se înscrie la concurs pentru promovare, transfer sau numire în funcția de președinte sau vicepreședinte de instanță judecătorească;
- b) Au fost stabilite prin lege și detaliate de către CSM criteriile pentru selecția, promovarea și transferul judecătorului și numirea în funcție de președinte sau vicepreședinte de instanță judecătorească;²
- c) A fost instituită evaluarea obligatorie și procedura de evaluare a performanțelor fiecărui judecător care se înscrie la concurs pentru promovare, transfer sau numire în funcția de președinte sau vicepreședinte de instanță judecătorească;³
- d) A fost instituită obligația de creare a registrului participanților la concursul pentru suplinirea funcțiilor vacante de judecător, președinte sau vicepreședinte al instanței judecătorești, care include candidații, funcțiile vacante de judecător, președinte sau vicepreședinte de instanță judecătorească;⁴
- e) A fost abrogată condiția respectării proporției de 80% la 20% a candidaților la funcția de judecător care au absolvit Institutul Național al Justiției (INJ) și cei care au întrunit vechimea în muncă pentru a candida la funcția de judecător;⁵

² Legea nr. 154, Regulamentul CSM cu privire la criteriile de selecție, promovare și transferare a judecătorilor, Regulamentul CSM privind modul de organizare și desfășurare a concursului pentru suplinirea funcției de judecător.

³ Legea nr. 154, în special art. 5 alin. (3).

⁴ Art. 6² din Legea nr. 544 cu privire la statutul judecătorului.

⁵ Art. 6 alin. (2) al Legii nr. 544 a fost modificat prin Legea nr. 247 din 21 iulie 2006, care a prevăzut pentru prima dată că

- f) A fost instituit examenul în fața Comisiei de absolvire a INJ pentru candidații la funcția de judecător care nu au absolvit INJ, însă au vechimea în muncă necesară.⁶ Examenul respectiv ar trebui să contribuie la îmbunătățirea procesului de selectare a judecătorilor prin unificarea standardelor pentru cele două categorii de candidați la funcția de judecători (absolvenții INJ și cei cu vechime în muncă). În procesul de selecție a candidaților la funcția de judecător pentru numirea în funcție, atât pentru candidații care au absolvit INJ, cât și pentru cei cu vechime în muncă, CSCJ urmează să țină cont de rezultatele examenului susținut în fața Comisiei de absolvire a INJ.⁷

Novățiile introduse în 2012 cu privire la selecția și cariera judecătorilor, cu excepția abrogării proporției de 80% la 20% pentru candidații la funcția de judecător, ar trebui să îmbunătățească procesul de selecție a judecătorilor și să contribuie la promovarea celor mai integri și competenți judecători în cadrul sistemului.

Prezentul document propune o primă analiză a problemelor pe care le vede echipa CRJM în domeniul selecției și carierei judecătorilor, reieșind din cadrul legal după modificările din 2012 și practica CSM în anii 2013 – 2014. Problemele care ar trebui clarificate țin de următoarele:

1. Dublarea de competențe între CSCJ și CSM

Practica din 2013 – 2014 arată că CSM nu ține cont întru totul de hotărârile CSCJ, selectând și promovând judecători care nu obțin cele mai mari puncte la CSCJ.⁸ Unii membri CSM motivează această practică prin faptul că CSM este organul responsabil de cadrele din sistemul judiciar și ia în considerare alte criterii subiective decât cele stipulate pentru CSCJ și CEPJ. Se pare că CSM examinează suplimentar „calitățile omenești” ale candidaților și pentru promovarea la CSJ este acordată o pondere mai mare experienței administrative în calitate de președinte de instanță.⁹

Această situație nu pare a fi întru totul conformă spiritului legislației actuale. Conform legii, CSCJ, compus din patru judecători și trei reprezentanți ai societății civile, este constituit „în subordinea Consiliului Superior al Magistraturii” și are drept scop asigurarea selecției candidaților pentru funcția de judecător, promovării judecătorilor în instanțele judecătorești superioare, numirii judecătorilor în funcția de președinte sau de vicepreședinte de instanță judecătorească și a transferului judecătorilor la instanțe judecătorești de același nivel sau la instanțe judecătorești inferioare.¹⁰ În exercitarea competențelor sale, CSCJ adoptă hotărâri motivate privind acceptarea sau respingerea candidaților pentru ocuparea funcției de judecător, privind promovarea judecătorilor la o instanță judecătorească

numărul locurilor scoase la concurs pentru candidații la funcția de judecător care nu sunt absolvenți ai INJ nu poate depăși 20 la sută din numărul total de locuri într-o perioadă de trei ani. Prin Legea nr. 153, din 5 iulie 2012, a fost modificat în întregime art. 6. Acum acesta nu conține cote pentru cele două categorii de candidați. În practică, CSM niciodată nu a respectat cerința legală cu privire la selectarea a până la 20 la sută de candidați dintre cei care nu au absolvit INJ (pentru detalii a se vedea Centrul de Resurse Juridice din Moldova, Raportul Transparența și eficiența Consiliului Superior al Magistraturii din Republica Moldova 2010–2012, cap. 2 „Cariera și pregătirea profesională a judecătorilor”, p. 35 – 38, disponibil la http://crjm.org/wp-content/uploads/2014/04/Raport_Transparența_si_eficiența_CCSM_2010_2012.pdf).

⁶ Art. 6 alin. (3) Legea nr. 544 cu privire la statutul judecătorului.

⁷ Art. 5 alin. (2) Legea nr. 154.

⁸ Exemple de astfel de hotărâri sunt indicate în capitolele de mai jos din document.

⁹ A se vedea, spre exemplu, interviul cu dl Dumitru VISTERNICEAN, Președinte interimar al CSM în februarie 2014, disponibil la <http://www.moldovacurata.md/interview/interviu-visternicean-text>; interviul cu dl Victor Micu, Președintele CSM, octombrie 2014, disponibil la <http://www.moldovacurata.md/interview/n-sistemul-judecatoresc-exist-corupie-dar-trebuie-demonstrat-fiecare-caz-n-parte>.

¹⁰ Art. 3 alin. (1) Legea nr. 154.

superioară, privind numirea judecătorilor în funcția de președinte sau de vicepreședinte de instanță judecătorească și privind transferul judecătorilor la o instanță judecătorească de același nivel sau la o instanță judecătorească inferioară și le prezintă CSM spre examinare.¹¹ Rezultatele instruirii inițiale în cadrul INJ sau rezultatele examenului susținut în fața Comisiei de absolvire a INJ sunt criterii obligatorii de selecție a candidaților la funcția de judecător.¹² Susținerea evaluării performanțelor în fața CEPJ constituie criteriu obligatoriu pentru promovarea judecătorului la o instanță superioară, promovarea la funcția de președinte sau vicepreședinte de instanță și transferul judecătorului la o instanță de același nivel sau la o instanță judecătorească inferioară.¹³

Astfel, un candidat la funcția de judecător este inițial evaluat de INJ, ulterior de CSCJ și apoi de CSM. Un judecător care participă la concurs pentru promovare, numirea în funcție de președinte sau vicepreședinte de instanță sau transfer, inițial este evaluat de CEPJ, ulterior de CSCJ și mai târziu de CSM. În această procedură judecătorii trec două „filtre” până a fi examinați și de CSM. Dat fiind faptul că atât CSCJ, cât și CEPJ sunt create în subordinea CSM-ului, iar procedurile în fața celor două colegii sunt detaliat reglementate de regulamentele adoptate prin hotărârile CSM, reiese implicit că acesta le-a delegat competențele în domeniul evaluării, menținându-și doar competența de a examina contestațiile cu privire la hotărârile colegiilor. În secțiunile 2-4 ale documentului este examinată practica cu privire la selecție, promovare și transfer, care arată că CSM nu ține cont în totalitate de punctajul oferit de CSCJ și nici nu motivează în hotărârile sale de ce nu ia în calcul acest punctaj. O astfel de abordare nu este clară nici pentru candidați, nici pentru societate. Continuarea acestei practici ar putea diminua încrederea în CSCJ și în CEPJ, precum și nu este de natură să încurajeze judecătorii să-și exercite activitatea corect și profesionist pentru a corespunde criteriilor de evaluare a performanțelor. Pe de altă parte, dacă această practică continuă, s-ar putea crea percepția subiectivismului în luarea deciziilor cu privire la numirea și promovarea judecătorilor și va fi serios afectată încrederea în CSM, atât în ochii societății, cât și ai judecătorilor.

2. Registrul candidaților și organizarea concursurilor pentru fiecare post separat

Art. 6² al Legii nr. 544 prevede crearea Registrului participanților la concurs. Alin. (3) al acestui articol prevede înscrierea candidaților în Registrul participanților la concurs, indiferent de faptul dacă a fost sau nu anunțat concursul. Procedura de înscriere a candidaților în registru este reglementată prin Hotărârea CSM nr. 87/4 din 29 ianuarie 2013.¹⁴

Registrul participanților la concurs reprezintă de fapt patru liste ale candidaților: cea a candidaților pentru a ocupa funcția de judecător, cea a judecătorilor care solicită promovarea într-o instanță de același grad sau superioară, cea a judecătorilor care solicită transferul într-o instanță inferioară și cea a judecătorilor care candidează pentru funcția de președinte sau vicepreședinte al instanței. În aceste liste sunt incluse numele și prenumele candidatului, funcția deținută, nivelul instanței pentru care candidează, precum și data depunerii cererii de înscriere în registru. Nici

¹¹ Art. 5 alin. (1) lit. h) Legea nr. 154. Hotărârile CSCJ sunt prezentate CSM a doua zi după expirarea termenului de contestare a hotărârilor.

¹² Art. 5 alin. (2) Legea nr. 154 și pct. 10 al regulamentului CSM cu privire la criteriile de selecție, promovare și transferare a judecătorilor.

¹³ Art. 5 alin. (3) Legea nr. 154, pct. 11, 13 și 17 ale regulamentului CSM cu privire la criteriile de selecție, promovare și transferare a judecătorilor.

¹⁴ Procedura de includere în Registru a participanților la concursul pentru suplinirea funcțiilor vacante de judecător, de președinte sau de vicepreședinte al instanței judecătorești, aprobată prin Hotărârea CSM nr.87/4 din 29 ianuarie 2013, disponibil la: http://csm.md/files/Acte_normative/Registru_procedura.pdf.

Legea nr. 544 și nici Regulamentul CSM nu prevăd principiul înscrierii candidaților în registru în funcție de punctajul oferit de CSCJ, iar registrul consultat în decembrie 2014 nu indica punctajul obținut la CSCJ. Mai mult, registrul indica doar nivelul instanței la care aplică candidatul și nu instanța judecătorească concretă. Un asemenea Registru reprezintă de fapt o listă de potențiali candidați și nu un instrument menit să faciliteze procesul de selectare a celor mai buni candidați. Înțelegem că acest lucru se întâmplă din cauza modului de organizare a concursurilor.

Concursurile pentru numirea în funcția de judecător, promovarea într-o instanță superioară, transferul la o instanță de același nivel sau la una inferioară, precum și numirea în funcția de președinte sau vicepreședinte de instanță sunt organizate pentru fiecare post separat, fără o vizibilitate pentru potențialii candidați. Organizarea unui număr mare de concursuri necesită eforturi logistice considerabile din partea CSM și nu permite potențialilor candidați să-și planifice adecvat cariera. Pe de altă parte, nu toate funcțiile vacante sau care în curând vor deveni vacante sunt scoase la concurs simultan. Aceasta creează aparența că anumite funcții vacante nu sunt expuse la concurs în mod deliberat.

3. Criteriile de selecție, numire în funcția de președinte și vicepreședinte de instanță, promovare și transfer al judecătorilor

Criteriile pentru evaluarea candidaților de către CSCJ sunt stabilite de către CSM și pentru fiecare criteriu este stabilit un punctaj maxim. Reglementările instituite de CSM în acest sens, deși sunt destul de detaliate, acordă o mai mare pondere vechimii în muncă și nu abilităților sau eficienței candidaților. Pe de altă parte, evaluării performanțelor judecătorilor sau a studiilor de la INJ le este acordat un punctaj redus, iar altor criterii, cum ar fi motivarea candidatului sau interviul în fața CSCJ le este acordat un punctaj sporit. Punctajul redus acordat pentru rezultatul evaluării performanțelor nu încurajează judecătorii să exceleze în activitatea de zi cu zi. Punctajul redus acordat pentru studiile de la INJ, coroborat cu abrogarea cerinței pentru cota de 80% de candidați la funcția de judecător din rândul absolvenților INJ, poate duce la reducerea interesului față de INJ și, pe termen lung, la reducerea numărului de candidați cu studii profesionale în domeniul justiției.

b) Cadrul legal și practica cu privire la selectări, transferuri și promovări

1. Selectarea judecătorilor

Chestiuni generale

Principalele acte normative care reglementează selecția judecătorilor sunt Legea nr. 544, Legea nr. 154, Regulamentul CSM cu privire la criteriile de selecție, promovare și transferare a judecătorilor și Regulamentul CSM privind modul de organizare și desfășurare a concursului pentru suplinirea funcției de judecător.

Art. 6 alin. (1) al Legii nr. 544 prevede că pentru a deveni judecător, persoana trebuie să aibă capacitate de exercițiu, să fie licențiat în drept sau echivalentul acestuia, să fi absolvit INJ sau să aibă o vechime în specialitatea juridică, să nu aibă antecedente penale, să cunoască limba de stat și să corespundă cerințelor de ordin medical pentru exercitarea funcției.¹⁵ Respectiv,

¹⁵ Candidații la funcția de judecător urmează să fie verificați de Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova (SIS)

candidații la funcția de judecător sunt de două categorii: cei care au absolvit INJ și cei care au vechimea în muncă necesară pentru a candida la funcția de judecător. Art. 9 al Legii nr. 544, stabilește că funcțiile de judecător sunt ocupate în bază de concurs de către candidații înscriși în Registrul participanților la concursul pentru suplinirea funcțiilor vacante de judecător, de președinte sau de vicepreședinte al instanței judecătorești.

Conform art. 18 al Legii nr. 152, **absolvenții INJ** sunt obligați să participe la concursul pentru suplinirea funcției de judecător în termen de trei ani de la absolvirea INJ. După înscrierea la concursul anunțat de CSM, aceștia sunt evaluați de CSCJ și apoi propuși de către CSM pentru numire în funcție.

În cazul în care absolventul, din motive neîntemeiate, în termen de trei ani nu participă la concursul pentru suplinirea funcțiilor de judecător, Consiliul INJ poate solicita restituirea în contul INJ a bursei primite pe perioada formării inițiale.

Până la modificările din iulie 2012, absolvenții INJ participau la concurs în baza mediei de la absolvire. Regulamentul privind modul de organizare și desfășurare a concursului pentru suplinirea funcției de judecător indica dreptul absolventului INJ de a-și alege postul vacant scos la concurs în ordinea descrescătoare mediei generale obținute la absolvire. Această normă a fost abrogată prin adoptarea [Hotărârii CSM nr. 741/31](#) din 15 octombrie 2013. De altfel, această regulă nu a fost respectată nici când era în vigoare, absolvenților INJ niciodată nu li s-a acordat dreptul de a alege între funcțiile vacante în ordinea descrescătoare mediei generale obținute la absolvire.

Până la modificările din iulie 2012, art. 6 al Legii nr. 544 prevedea o cotă de 20 % pentru admiterea în funcția de judecător a candidaților de profesie juridică cu o experiență de cel puțin cinci ani¹⁶ și, respectiv, de 80% pentru absolvenții INJ. După cum rezultă din tabelul următor, întocmit în baza rapoartelor de activitate ale CSM în anii 2011 și 2012, această proporție nu a fost respectată. Prin Legea nr. 153, a fost exclusă cota de 80% pentru candidații la funcția de judecător dintre absolvenții INJ.¹⁷

TABEL 1: Cota procentuală a candidaților admiși în funcția de judecător după absolvirea INJ și cei cu vechime în specialitate juridică în 2011–2012

Anul	Judecători numiți în funcție prin decret prezidențial (total)	Judecători numiți în funcție			
		Absolvenți INJ		Cu vechime în specialitate juridică	
		număr	% din total	număr	% din total
2011	24	15	63%	9	37%
2012	19	10	53%	9	47%

Până în anul 2013, absolvenții INJ manifestau reticență în participarea la concursuri, deoarece funcțiile vacante din Chișinău sau din raioanele din apropierea Chișinăului erau suplinite prin transfer, iar aceștia nu doreau să ocupe funcții în centrele raionale mai îndepărtate de capitală. Reticența dată se pare că persistă, însă în ultimul timp CSM a renunțat la practica transferurilor și a scos la concurs mai multe funcții de judecător în mun. Chișinău.¹⁸

¹⁵ În temeiul art. 8 al Legii nr. 271 din 18 decembrie 2008 privind verificarea titularilor și a candidaților la funcții publice. Avizul întocmit de SIS poartă un caracter consultativ și nu conține date care ar cădea sub incidența Legii nr. 52 din 29 martie 2012 privind activitatea specială de investigații.

¹⁶ Art. 11 al Legii nr. 247 din 21 iulie 2006, art. 6 alin. (2) al Legii nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului.

¹⁷ Art. 6 alin. (2) al Legii nr. 544 a fost modificat prin Legea nr. 247 din 21 iulie 2006, care a prevăzut pentru prima dată că numărul locurilor scoase la concurs pentru candidații la funcția de judecător care nu sunt absolvenți ai INJ nu poate depăși 20 la sută din numărul total de locuri într-o perioadă de trei ani. Prin Legea nr. 153 din 5 iulie 2012, a fost modificat în întregime art. 6. La moment, acesta nu conține cote pentru cele două profesii.

¹⁸ În anul 2013, CSM a anunțat concursuri pentru ocuparea posturilor vacante de judecător din judecătoriile din mun. Chișinău, după

Pentru a deveni judecător, art. 6 alin. (2) al Legii nr. 544 stabilește următoarele condiții **pentru candidații cu o vechime în specialitate juridică**: o experiență în ultimii cinci ani în funcția de judecător sau judecător-asistent la Curtea Constituțională, judecător în instanțele internaționale, procuror, profesor de drept titular în instituțiile de învățământ superior acreditate, avocat, asistent judiciar sau grefier. Aceștia urmează să susțină un examen în fața Comisiei de Absolvire a INJ.¹⁹ În cazul în care candidatul la funcția de judecător este recunoscut compatibil cu funcția la care aspiră, pentru exercitarea funcției corespunde exigențelor din punct de vedere medical, a susținut cu succes examenul în fața Comisiei de absolvire a INJ,²⁰ materialele în privința lui, prin hotărârea CSM, sunt remise la CSCJ în vederea selectării pentru funcția de judecător.

Conform art. VIII pct. (7) lit. d) a Legii nr. 153, până la 1 ianuarie 2013, CSM urma să propună INJ elaborarea și aprobarea unui regulament privind susținerea examenului în fața Comisiei de absolvire a INJ de către persoanele cu o vechime în specialitate juridică. Deși în perioada 2013 – 2014 CSM a adoptat mai multe hotărâri prin care a solicitat INJ elaborarea unei proceduri pentru susținerea examenelor de către persoanele cu o vechime în specialitate juridică,²¹ abia la 24 iunie 2014 Consiliul INJ a adoptat [Hotărârea nr. 8/2](#) prin care aprobă procedura de desfășurare a examenului de capacitate pentru solicitanții la funcția de judecător în baza vechimii în muncă. Prin [Hotărârea Consiliului INJ nr. 11/3](#) din 29 septembrie 2014 a fost aprobată componența Comisiei de organizare a examenelor de capacitate pentru persoanele care candidează la funcția de judecător în temeiul vechimii în muncă.²²

Rezultatul examenului în fața Comisiei de absolvire a INJ este unul din criteriile de selecție examinate de CSCJ, care emite o hotărâre pentru fiecare candidat la funcția de judecător în funcție de rezultatul procedurii de selecție. Hotărârea CSCJ poate fi contestată la CSM în partea ce se referă la procedura de emiteră și adoptare.²³

Conform datelor din Registrul participanților la concursul pentru suplinirea funcțiilor vacante de judecător,²⁴ la 25 ianuarie 2015 erau înscrși 126 solicitanți la funcția de judecător. Din total, 22 din cei înscrși erau absolvenți ai INJ, iar nouă erau deja numiți în funcția de judecător.²⁵

cum urmează: cinci concursuri în condiții generale și cinci concursuri prin transfer. În anul 2014, CSM a anunțat 12 concursuri pentru ocuparea posturilor vacante de judecător din judecătoriile din Chișinău, toate fiind anunțate în condiții generale.

¹⁹ Art. 9 al Regulamentului privind modul de organizare și desfășurare a concursului pentru suplinirea funcției de judecător.

²⁰ Conform art. 6 alin. (3) al Legii nr. 544, de susținerea examenelor sunt absolvite persoanele care au exercitat funcția în calitate de judecător în instanțele internaționale și judecător la Curtea Constituțională, deși nu este clar în baza cărui punctaj aceștia vor participa la concurs.

²¹ Prin [Hotărârea CSM nr. 457/15](#), din 15 mai 2014, CSM constata faptul că timp de doi ani n-au avut loc examenle de capacitate pentru solicitanții la funcția de judecător în baza vechimii în muncă și existența a 60 de posturi vacante de judecător.

²² La ședința din 5 iulie 2013, Consiliul INJ a concluzionat că este în imposibilitate de a constitui o Comisie unică de absolvire a INJ, precum și de a aproba vreun regulament cu privire la organizarea examenelor pentru persoanele cu vechime în specialitate juridică, deoarece, aparent, legislația era imperfectă. În perioada 2013 – 2014, INJ a solicitat CSM-ului de câteva ori să se expună asupra unui proiect de lege privind modificarea Legii INJ. De fiecare dată CSM considera solicitările INJ de modificare a legii ca fiind neargumentate. CSM era de opinia că legislația în vigoare nu împiedica INJ să reglementeze procedura de activitate a Comisiei unice de absolvire ([Hotărârea CSM nr. 594/24](#), din 6 august 2013, [Hotărârea CSM nr. 859/39](#) din 26 noiembrie 2013).

La 24 iunie 2014, Consiliul INJ a aprobat procedurile necesare în acest sens ([Hotărârea Consiliului INJ nr. 8/2](#) din 24 iunie 2014). Prin [Hotărârea Consiliului INJ nr. 11/3](#) din 29 septembrie 2014, INJ a aprobat componența Comisiei de organizare a examenelor de capacitate pentru persoanele care candidează la funcția de judecător în temeiul vechimii în muncă. Reacția tardivă a INJ, posibil, a fost determinată de inițiativele legislative ale unui deputat în parlament (disponibilă la <http://parlament.md/LegislationDocument.aspx?id=9681092f-2d62-4e67-897a-e62e723c7c61>) și ale Ministerului Justiției (care a lansat o inițiativă de reformare a activității Institutului Național al Justiției), disponibilă la <http://justice.gov.md/libview.php?l=ro&idc=191&id=2033>).

²³ Art. 11 al Legii nr. 154.

²⁴ CSM, Registrul participanților la concursul pentru suplinirea funcțiilor vacante de judecător, accesat la 25 ianuarie 2015, disponibil la <http://csm.md/files/Registru/sectiuneal.pdf>.

²⁵ Grigore BOTNARU – Decretul nr. 1360 din 30 octombrie 2014; Veronica JOMIRU-NICULIȚĂ – Decretul nr. 1361 din 30 octombrie 2014; Maria COZMA – Decretul nr. 1362 din 30 octombrie 2014; Constantin ROȘCA – Decretul nr. 1363 din 30

Criteriile de selecție a judecătorilor și punctajul acordat acestora

Prin [Hotărârea CSM nr. 211/8](#) din 5 martie 2013, CSM a aprobat Regulamentul cu privire la criteriile de selecție, promovare și transferare a judecătorilor.²⁶ Prin [Hotărârea CSM nr. 739/31](#) din 15 octombrie 2013, au fost modificate mai multe prevederi ale acestui regulament, care, printre altele, modifică punctajul pentru criteriile înaintate față de candidați, după cum urmează:

TABEL 2: Modificările introduse în Regulamentul cu privire la criteriile de selecție, promovare și transferare a judecătorilor prin Hotărârea CSM nr. 739/31 din 15 octombrie 2013

Criteriile conform Regulamentului cu privire la criteriile de selecție, promovare și transferare a judecătorilor	Punctajul maxim Hot. 211/8	Punctajul maxim Hot. 739/31
a) rezultatele instruirii inițiale în cadrul INJ, precum și rezultatele examenului susținut în fața Comisiei de absolvire a INJ a candidaților	30	30
b) vechimea în funcțiile de specialitate juridică	10	10
c) caracterul activității în funcțiile de specialitate juridică ²⁷	10	10
d) cunoștințele în domeniul tehnologiilor informaționale	5	5
e) cunoașterea limbilor de lucru ale Curții Europene a Drepturilor Omului	5	5
f) gradul științific, experiența didactică, publicațiile și articolele tematice	10	5
g) caracteristicile de personalitate și abilitățile adecvate funcției de judecător (integritate, corectitudine, capacitate de a gestiona stresul, capacitate analitică etc.)	15	15
h) motivarea perfectată în scris și interviul candidatului la funcția de judecător sunt susținute verbal în fața Colegiului pentru selecție	15	20
Total	100	100

Pentru studiile efectuate la INJ timp de 18 luni sau examenul în fața Comisiei INJ candidații pot obține maxim 30 de puncte. Pe de altă parte, pentru motivare, interviu și caracteristicile personale sunt acordate 35 de puncte. Nu vrem să subestimăm importanța caracteristicilor personale și motivarea candidatului pentru procesul de selecție, însă nu credem că punctajul acordat pentru acestea ar trebui să depășească punctajul acordat pentru studiile efectuate la INJ. Mai mult, studiile de la INJ deja evaluează abilitățile pentru candidat la funcția de judecător. Pe de altă parte, motivarea candidatului este puțin relevantă având în vedere faptul că persoana deja a făcut timp de 18 luni studii la INJ sau a aplicat la concurs după cel puțin cinci ani de activitate. Aprecierea motivării candidatului cu tocmai 20 de puncte (57% din punctajul acordat pentru studiile de la INJ) pare nerezonabilă și lasă spațiu pentru arbitrar.

În septembrie 2013, CRJM a expediat în adresa CSM propuneri de completare și modificare a Regulamentului cu privire la criteriile de selecție, promovare și transferare a judecătorilor. Printre altele, documentul recomanda comasarea a două dintre criteriile înaintate pentru candidații la funcția de judecător, și anume „vechimea în funcție de specialitate juridică” și „caracterul” acestei activități. Aceste criterii par să se refere la același aspect evaluat – experiența practică a

octombrie 2014; Sergiu SUVAC – Decretul nr. 1393 din 3 decembrie 2014; Mihaela GROSU – Decretul nr. 1394 din 3 decembrie 2014; Olga BEJENARI – Decretul nr. 1416 din 18 decembrie 2014; Sofia ARAMĂ – Decretul nr. 1415 din 18 decembrie 2014; Valentina STRATULAT – Decretul nr. 1424 din 30 decembrie 2014.

²⁶ CSM, Regulamentul cu privire la criteriile de selecție, promovare și transferare a judecătorilor, aprobat prin [Hotărârea CSM nr. 211/8](#) din 5 martie 2013 disponibil la http://csm.md/files/Acte_normative/regulamentsselectie.pdf.

²⁷ Activitatea în funcția de judecător se evaluează cu 2 puncte pentru fiecare an de activitate, iar în funcțiile prevăzute la alin. (2) al art. 6 din Legea cu privire la statutul judecătorului cu 1 punct pentru fiecare an de activitate. Activitatea în alte funcții de specialitate juridică oferă candidaților 0,5 puncte pentru fiecare an. Valoarea totală a punctajului acumulat de un candidat nu poate depăși plafonul de 10 puncte.

candidatului, iar punctajul ce poate fi acordat pentru cele două criterii este de 20 din totalul de 100 de puncte. De asemenea, CRJM a propus CSM revizuirea punctajului pentru criteriile de selecție a candidaților la funcția de judecător, ridicând numărul de puncte alocat pentru instruirea la INJ sau examenul de absolvire la INJ la 50 de puncte și, respectiv, reducând punctele pentru celelalte criterii.²⁸ Punctajul pentru criteriul „gradul științific, experiența didactică, publicațiile și articolele tematice” ar putea fi mai greu de acumulat pentru judecătorii care activează în localitatea unde nu sunt instituții superioare de învățământ sau judecătorii care au un volum de lucru cel puțin dublu decât media pe țară. Propunerile CRJM nu s-au regăsit în textul [hotărârii CSM nr. 739/31](#) din 15 octombrie 2013.

Acordarea unui punctaj redus pentru rezultatul studiilor la INJ reduce din prestigiul acestei instituții și poate submina însăși ideea acestuia. Pe de altă parte, acordarea unui punctaj sporit pentru caracteristicile personale, motivare și interviu, criterii care sunt greu de evaluat în baza unor elemente obiective, poate atrage critici asupra CSCJ și CSM, deoarece procesul de selecție devine excesiv de subiectiv.

Prin [Hotărârea CSM nr. 739](#) din 15 octombrie 2013, CSM a modificat modalitatea de calculare a punctajului pentru unele criterii, după cum urmează:

TABEL 3: Modificările introduse în Regulamentul cu privire la criteriile de selecție, promovare și transferare a judecătorilor în partea ce ține de modalitatea de calculare a punctajului pentru unele criterii de evaluare

Textul conform Hot. CSM nr. 211/8 din 5 martie 2013	Textul conform Hot. CSM nr. 739 din 15 octombrie 2013
Pct. 6. Pentru admiterea la concurs candidații la funcția de judecător trebuie să acumuleze cel puțin <u>75</u> de puncte.	Pct. 6. Pentru admiterea la concurs candidații la funcția de judecător trebuie să acumuleze cel puțin <u>70</u> de puncte.
Pct. 10 lit. a): „... se apreciază cu 30 de puncte, respectiv: <ul style="list-style-type: none"> • pentru nota 10 – 30 puncte; • pentru nota 9 – 20 puncte; • pentru nota 8 – 10 puncte; • pentru nota 7 – 5 puncte. <p>Dacă nota conține zecimi și sutimi, numărul de puncte va corespunde acesteia. De ex. pentru nota 9,13 se vor acorda 21 puncte, pentru 9,16 – 22 puncte, pentru 9,2 – 22 puncte, pentru 9,25 – 22 puncte etc.”</p>	Pct. 10 lit. a): „... se apreciază cu maxim 30 de puncte și minim 5 puncte după cum urmează: <ul style="list-style-type: none"> • pentru nota 10 - 30 puncte; • pentru nota 9 - 25 puncte; • pentru nota 8 - 20 puncte; • pentru nota 7 - 15 puncte; • pentru nota 6 - 10 puncte; • pentru nota 5 - 5 puncte. <p>Dacă nota va conține zecimi, valoarea punctelor acordate va crește cu 1 unitate la fiecare 0,2 zecimi din notă. De exemplu: pentru nota 9,00 – 25 puncte; pentru nota 9,2 - 26 puncte; pentru nota 9,4 – 27 puncte; pentru nota 9,6 – 28 de puncte; pentru nota 9,8 – 29 puncte.”</p>
Pct. 10 lit. b) „... Fiecare an de vechime în muncă echivalează cu <u>0,5</u> puncte, însă valoarea totală a punctajului nu poate depăși plafonul de 10 puncte”.	Pct. 10 lit. b) „... Fiecare an de vechime în muncă echivalează cu <u>1</u> punct, însă valoarea totală a punctajului nu poate depăși plafonul de 10 puncte”.

Astfel, prin modificările din 15 octombrie 2013 au fost reduse rigorile minime impuse candidaților la funcția de judecător. A fost micșorat punctajul minim care trebuie acumulat de un candidat pentru a fi admis la concurs de la 75 la 70 puncte; a fost admisă participarea la concurs a candidaților care au susținut examenul în fața Comisiei de absolvire a INJ cu note mai mici de

²⁸ CRJM a propus următoarele puncte: a) rezultatul instruirii profesionale la INJ (rezultatele instruirii inițiale în cadrul INJ, precum și rezultatele examenului susținut de candidați în fața Comisiei de absolvire a INJ) – maxim 50 de puncte; b) experiența profesională ce depășește experiența minimă necesară – maxim 10 puncte; c) cunoștințe în domeniul tehnologiilor informaționale – maxim 7 puncte; d) cunoașterea limbilor de lucru ale CtEDO – maxim 7 puncte; e) gradul științific și experiența didactică – maxim 8 puncte; f) caracteristicile personale și abilitățile pentru funcția de judecător – maxim 8 puncte; h) prestația la interviu – maxim 10 puncte. Propunerile CRJM sunt disponibile la: http://crjm.org/wp-content/uploads/2013/09/2013-09-23-CRJM.opinie.modific.reg_criterii.selectie.promovare.transferare.pdf.

7, iar punctajul calculat pentru fiecare an de vechime în muncă a fost dublat, menținând pentru acest criteriu același plafon maxim de 10 puncte. Spre exemplu, în perioada 15 octombrie 2013 – 31 decembrie 2014 au fost admiși nouă candidați la funcția de judecător care au acumulat între 70 și 75 de puncte la evaluarea CSCJ.²⁹ În cazul candidatelor la funcția de judecător Vasilisa MUNTEAN și Irina MAXIM, CSCJ nu le-a admis la concursurile pentru suplinirea posturilor vacante de judecător pentru că au acumulat câte 70 de puncte.³⁰ Ulterior, CSM a admis numidațiile ca concurs. Acestea au fost numite în funcție prin decretele Președintelui nr. 1014 și nr. 1015 din 26 februarie 2014.

Modificarea modalității de calcul a punctelor acordate pentru studiile obținute la INJ a constat în acordarea unui punctaj mai mare pentru note mai mici. De exemplu, până la modificare, pentru nota 8 se acordau 10 puncte, iar după modificare pentru nota 8 se acordă 20 puncte. Nu este clar scopul acestei modificări, deoarece aceasta permite candidaților cu note mai mici, adică cu cunoștințe și abilități mai slabe, să acceadă în profesia de judecător. O astfel de modificare ar fi justificată în cazul în care ar fi existat un deficit de candidați la funcția de judecător sau, în general, notele de la INJ ar fi mai mici decât cele acordate la momentul stabilirii baremului inițial de punctaj. Astfel de circumstanțe la momentul adoptării modificărilor respective nu existau sau, cel puțin, despre ele nu s-a discutat public.

În perioada 24 aprilie 2013 – 15 octombrie 2013,³¹ CSCJ a adoptat 24 de hotărâri în privința candidaților la funcția de judecător.³² Cu toate acestea, punctajul acordat candidaților la funcția de judecător până la 15 octombrie 2013 nu a fost ajustat la noile reglementări din Regulamentul cu privire la criteriile de selecție, promovare și transferare a judecătorilor.³³ Prin [Hotărârea CSM](#)

²⁹ CSM a propus Președintelui numirea în funcția de judecător pe următorii candidați: Elena LUPAN, 70 puncte ([Hotărârea CSCJ nr. 79/10](#) din 26 decembrie 2013), numită în funcție prin decretul Președintelui nr. 1092 din 11 aprilie 2014; Vladislav HOLBAN, 74 puncte ([Hotărârea CSCJ nr. 77/10](#) din 26 decembrie 2013), numit în funcție prin decretul Președintelui nr. 1091 din 11 aprilie 2014; Gheorghe STRATULAT, 71 puncte ([Hotărârea CSCJ nr. 81/10](#) din 26 decembrie 2013), numit în funcție prin decretul Președintelui nr. 1089 din 11 aprilie 2014; Olga CERNEI, 72 puncte ([Hotărârea CSCJ nr. 72/10](#) din 26 decembrie 2013), numită în funcție prin decretul Președintelui nr. 1090 din 11 aprilie 2014; Maria COZMA, 71,5 puncte ([Hotărârea CSCJ nr. 73/10](#) din 26 decembrie 2013), numită în funcție prin decretul Președintelui nr.1362 din 30.10.2014; Olga BEJENARI, 72,5 puncte ([Hotărârea CSCJ nr. 21/4](#) din 13 mai 2014), numită în funcție prin decretul Președintelui nr. 1416 din 18 decembrie 2014; Vitalie-Silviu MIDRIGAN, 72 puncte ([Hotărârea CSCJ nr. 78/10](#) din 26 decembrie 2013), numit printr-un decret al Președintelui din ianuarie 2015; Corneliu CREȚU, 70 puncte ([Hotărârea CSCJ nr. 74/10](#) din 26 decembrie 2013), [Hotărârea CSM nr. 733/24](#) din 17 septembrie 2014 și Petru HARMANIUC, 70 puncte ([Hotărârea CSCJ nr. 76/10](#) din 26 decembrie 2013), [Hotărârea CSM nr. 735/24](#) din 17 septembrie 2014. Ultimii doi candidați nu au fost numiți în funcție de Președinte.

Anterior, Președintele Republicii Moldova a solicitat Serviciului de Informații și Securitate verificarea informațiilor expuse într-un apel public lansat de mai multe organizații ne-guvernamentale cu privire la cinci candidați la funcția de judecător (Petru HARMANIUC (Judecătoria Rîșcani), Lucia BAGRIN (Judecătoria Centru), Corneliu CREȚU (Judecătoria Centru), Maria COZMA (Judecătoria Ciocana) și Natalia BERBEC (Judecătoria Buiucani) (hotărârile CSM nr. 733/24, 734/24, 735/24 și 736/24)). Semnatarii apelului public au solicitat verificarea corectitudinii și veridicității informației făcute publice în privința a cinci candidați propuși de CSM pentru a fi numiți în funcția de judecător, iar în cazul în care informația în privința persoanelor menționate ridică suspiciuni de lipsă de integritate sau reputație ireproșabilă, să refuze numirea acestora în funcția de judecător (Apel public, Societatea civilă solicită Președintelui Republicii Moldova să verifice informațiile despre candidații la funcția de judecători și să-i admită în sistem doar pe cei cu reputație ireproșabilă, disponibil la <http://crjm.org/ong-uri-solicita-presedintele-rm-verifice-informatii-candidati-judecatori-si-admita-pe-cei-cu-reputatie-ireprosabila/>). În procesul examinării candidaturilor prin prisma corespunderii acestora exigențelor formulate în Legea cu privire la statutul judecătorului, precum și a informațiilor prezentate de instituțiile abilitate, șeful statului a constatat că ceilalți candidați nu corespund rigorilor Codului de etică al judecătorului și nu i-a numit în funcție (a se vedea la <http://www.presedinte.md/rom/presa/presedintele-republicii-moldova-nicolae-timofti-a-semnat-decretele-de-numire-in-functie-a-sase-magistrati>). În final, Președintele Republicii Moldova a numit în funcție pe doi din cei cinci candidați.

³⁰ A se vedea hotărârile CSCJ [nr. 8/1 din 24 aprilie 2013](#) și [nr. 10/1 din 24 aprilie 2014](#).

³¹ La 15 octombrie 2013, CSM a adoptat Regulamentul privind modul de organizare și desfășurare a concursului pentru suplinirea funcției de judecător. Regulamentul a fost publicat în Monitorul Oficial al RM nr. 262-267/1733 din 22 noiembrie 2013.

³² Conform paginii web unde sunt publicate hotărârile CSCJ, prima hotărâre este din 24 aprilie 2013. Mai multe detalii sunt disponibile la <http://csm.md/files/Hotaririle%20CSelectie/2013/HotaririleCSC2013.pdf>.

³³ Pe pagina web destinată hotărârilor CSCJ nu este publicată vreo hotărâre de revizuire a Hotărârilor nr. [8/1](#), [10/1](#), [16/1](#) din 24 aprilie 2013, nr. [27/4](#), din 06 iunie 2013, prin care CSCJ a respins candidaturile următorilor candidați care aveau un punctaj

[nr. 83/3](#) din 28 ianuarie 2014, examinând chestiunea cu privire la desfășurarea concursului pentru suplینirea unor funcții de judecător la Judecătoria Buiucani din mun. Chișinău, CSM s-a referit la modificările la Regulamentul cu privire la criteriile de selecție, promovare și transferare a judecătorilor, în special micșorarea pragului minim de punctaj necesar pentru admiterea la concurs – de la 75 la 70. CSM a menționat că „... acei candidați care au obținut cel puțin 70 de puncte, fiind respinși anterior de către Colegiul de selecție, urmează a fi admiși pentru participare la concursuri.”

Pentru candidații care participă la concurs în baza evaluării de la fostul Colegiu pentru calificarea și atestarea judecătorilor, notele acestuia au fost echivalate cu notele CSCJ.³⁴

Registrul candidaților la funcția de judecător

Candidații pentru suplینirea funcției vacante de judecător sunt înscriși în Registrul candidaților la funcția de judecător. Din pct. 7 al Regulamentului CSM cu privire la criteriile de selecție rezultă înscrierea candidaților în ordinea descrescătoare a punctajului acumulat. Cu toate acestea, din Registrul publicat pe pagina web a CSM reiese că solicitanții sunt incluși în ordine alfabetică, iar punctajul acumulat în genere nu este indicat.³⁵ La 25 ianuarie 2015 în Registrul candidaților la funcția de judecător erau înscriși 126 solicitanți, nouă dintre care erau deja numiți în funcția de judecător.

Concursurile pentru candidații la funcția de judecător

Conform art. 9 alin. (3) al Legii nr. 544, concursul de selectare a candidaților pentru suplینirea funcțiilor de judecător se organizează cu trei luni înainte de apariția postului vacant. Persoanele înscrise în Registrul participanților la concurs vor putea opta pentru oricare din concursurile anunțate de către CSM prin depunerea unei cereri de confirmare a dorinței de participare la un anumit concurs.³⁶

CSM anunță concurs și indică termenul pentru depunerea actelor, care este de regulă de 15 sau 30 de zile de la data publicării hotărârii în Monitorul Oficial.³⁷ Hotărârea CSM de anunțare a concursului este publicată pe pagina web a instituției. Până în 2013, CSM avea o practică de a anunța concursul pentru ocuparea posturilor vacante de judecător în Chișinău sau raioanele din apropierea Chișinăului în mod prioritar prin transfer, ulterior se anunța concurs pentru absolvenții INJ, după care se anunța concurs general pentru candidații cu vechime în specialitate juridică.³⁸ După schimbarea componenței CSM în anul 2013, concursurile sunt

mai mic de 75 puncte, după cum urmează: Elena GURSCHI (70,5 puncte), Vasilisa MUNTEAN (70 puncte), Irina MAXIM (70 puncte), Corneliu GUZUN (63 puncte).

³⁴ Conform [Hotărârii CSM nr. 62/3](#) din 22 ianuarie 2013, candidații la funcția de judecător care au susținut examenul de capacitate în fața Colegiului de calificare și atestare a judecătorilor, conform prevederilor Legii nr. 949 din 19 iulie 1996 cu privire la Colegiul de calificare și atestare a judecătorilor (Legea nr. 949 a fost abrogată prin Legea nr.154.), au dreptul de a participa la concursurile derulate la CSM la funcțiile vacante de judecător, în baza rezultatelor Colegiului de calificare pe durata valabilității examenului pe o perioadă de 3 ani. Notele Colegiului de calificare au fost echivalate cu evaluările CSCJ, fapt indicat în ulterioarele hotărâri ale CSM ([Hotărârea CSCJ nr. 3/1](#) din 24 aprilie 2013, [Hotărârea CSCJ nr. 32/4](#) din 6 iunie 2013, [Hotărârea CSCJ nr. 27/4](#) din 6 iunie 2013).

³⁵ Registrul candidaților la funcția de judecător, Secțiunea I, disponibil la <http://csm.md/files/Registru/sectiuneal.pdf> (accesat la 25 ianuarie 2015).

³⁶ Pct. 16 al Regulamentului CSM privind organizarea concursului pentru funcția de judecător.

³⁷ De ex. [Hotărârea CSM nr. 433/15](#) din 15 mai 2014, [Hotărârea CSM nr. 461/16](#) din 27 mai 2014 (ulterior a fost modificată prin [Hotărârea CSM nr. 600/19](#)), [Hotărârea CSM nr. 462/16](#) din 27 mai 2014, [Hotărârea CSM nr. 498/17](#) din 3 iunie 2014, ș.a.

³⁸ Spre exemplu, anunțuri pentru absolvenții INJ, disponibile la <http://csm.md/files/Hotaririle/2012/18/315-18.pdf>, <http://csm.md/files/Hotaririle/2012/23/443-23.pdf>, <http://www.csm.md/files/Hotaririle/2012/29/583-29.pdf>; anunțuri pentru candidații cu o vechime în specialitate juridică, disponibile la <http://csm.md/files/Hotaririle/2012/8/96-8.pdf>.

anunțate pentru ultimele două categorii de candidați concomitent, iar concursuri prin transfer pentru mun. Chișinău practic nu sunt anunțate.

Pe parcursul anului 2013, în adresa CSCJ au fost remise materialele în privința a 40 de candidați la funcția de judecător, dintre care 27 au fost admiși și 13 au fost respinși. Doar o hotărâre a CSCJ a fost contestată la CSM.³⁹ Pe parcursul anului 2014, CSCJ a publicat rezultatele evaluării în privința a 19 candidați la funcția de judecător, dintre care 17 au fost admiși și 2 au fost respinși. În anul 2014 doar o hotărâre a CSCJ privind numirea în funcția de judecător a fost contestată.⁴⁰

În 2013, CSM a anunțat 13 concursuri pentru ocuparea posturilor vacante de judecător. În urma acestor concursuri, CSM a propus Președintelui Republicii Moldova numirea în funcție a 18 judecători. În 2014 CSM a anunțat 27 de concursuri pentru ocuparea posturilor vacante de judecători și a propus Președintelui Republicii Moldova numirea în funcție a 39 de judecători. În perioada 2013 – 2014, în cel puțin patru hotărâri CSM a numit în funcție un număr mai mare de judecători decât era indicat în hotărârea prin care s-au anunțat concursurile.⁴¹ În anul 2014, în cazul a nouă instanțe judecătorești din țară la concursurile anunțate de CSM s-au înscris doar câte un candidat.⁴² CSM a propus Președintelui Republicii Moldova numirea în funcție a tuturor acestor candidaților.

La 1 iulie 2014, în sistemul judecătoresc erau 63 de posturi vacante de judecători, iar 60 de candidați erau incluși în Registrul candidaților la funcțiile vacante de judecător. La 31 decembrie 2014 erau în funcție 414 judecători, 59 de posturi fiind vacante,⁴³ în comparație cu 425 de judecători în funcție pentru aceeași perioadă în 2013 și 48 de posturi vacante. Deși în anul 2014 au fost numiți în funcție 35 de judecători (dintre care 19 judecători în instanțele de judecată din mun. Chișinău), locurile vacante la sfârșit de an au fost mai multe decât în anul 2013. Acest lucru se datorează și numărului mare de demisii în 2014, când au demisionat 46 de judecători, cu 27 de judecători mai mult decât în 2013.

Propunerea CSM de numire a candidaților pentru funcția de judecător

După adoptarea hotărârii motivate a CSCJ cu privire la candidatul la funcția de judecător, aceasta se transmite spre examinarea CSM a doua zi după expirarea termenului de contestare a

³⁹ Prin [Hotărârea CSM nr. 512/21](#) din 3 iulie 2013, contestația depusă de Elena GURSCHI a fost respinsă. [Hotărârea CSCJ nr. 27/4](#) din 6 iunie 2013 a fost menținută fără modificări.

⁴⁰ Prin [Hotărârea CSM nr. 463/16](#) din 27 mai 2014, contestația depusă de Ruslan BERZOI a fost respinsă. Hotărârea [CSCJ nr. 22/4](#) din 13 mai 2014 a fost menținută fără modificări.

⁴¹ Spre exemplu, prin [Hotărârea CSM nr. 49/2](#) din 21 ianuarie 2014 la o instanță s-a anunțat concurs pentru ocuparea unei funcții de judecător, iar prin [Hotărârea CSM nr. 235/9](#) din 4 martie 2014 CSM a propus numirea în funcție a doi judecători; prin [Hotărârea CSM nr. 831/36](#) din 19 noiembrie 2013 s-a anunțat concurs pentru ocuparea unei funcții de judecător, iar prin [Hotărârea CSM nr. 82/3](#) din 28 ianuarie 2014 CSM a propus numirea în funcție a doi judecători; prin [Hotărârea CSM nr. 351/14](#) din 23 aprilie 2013 s-a anunțat concurs pentru ocuparea unei funcții de judecător, iar prin [Hotărârea CSM nr. 83/3](#) din 28 ianuarie 2013 CSM a numit în funcție patru judecători.

⁴² La concursurile anunțate pentru ocuparea funcțiilor vacante din judecătoriile Bălți și Strășeni – câte două posturi vacante și câte un post vacant pentru judecătoriile Călărași, Glodeni, Leova, Cimișlia, Ungheni, Sîngerei și Rîșcani mun. Chișinău. A se vedea Hotărârile CSM nr. 52/2 din 21 ianuarie 2014, nr. 175/7 din 25 februarie 2014, nr. 176/7 din 25 februarie 2014, nr. 236/9 din 11 martie 2014, nr. 461/16 din 27 mai 2014, nr. 812/26 din 7 octombrie 2014, nr. 850/28 din 28 octombrie 2014, nr. 880/29 din 11 noiembrie 2014, nr. 924/30 din 25 noiembrie 2014, nr. 975/32 din 9 decembrie 2014, nr. 100/33 din 16 decembrie 2014.

⁴³ Câte un post vacant de judecător în judecătoriile Ciocana mun. Chișinău. Cahul, Călărași, Cimișlia, Hîncești, Ialoveni, Leova, Orhei, Rezina, Râbnîța, Rîșcani, Sîngerei, Soroca, Strășeni, Șoldănești, Ștefan Vodă, Taraclia, Telenești și judecătoria militară; câte două posturi vacante în judecătoriile Botanica, Buiucani și Rîșcani din mun. Chișinău, Comrat, Edineț, Vulcănești; câte trei posturi vacante la judecătoriile Briceni, Florești, Grigoriopol; patru posturi vacante la judecătoria Slobozia, câte cinci posturi vacante la judecătoriile Centru mun. Chișinău și Bălți.

hotărârilor.⁴⁴ Legislația nu prevede o procedură detaliată de examinare a candidaților de către CSM. Legea nr. 947 prevede doar procedura de examinare a contestațiilor cu privire la hotărârile CSCJ. Acest lucru probabil se datorează faptului că logica legislatorului la elaborarea Legii nr. 154 și, respectiv, crearea CSCJ a fost că aceasta este unica autoritate împuternicită să examineze candidații la funcția de judecător, CSM având doar competența de a accepta hotărârile sau de a le trimite spre reexaminare în cazul contestațiilor. Cu toate acestea, pct. 18 al Regulamentului CSM privind organizarea concursului pentru funcția de judecător prevede interviuarea candidaților de către CSM, iar legislația nu obligă CSM să urmeze necondiționat punctajul acordat de CSCJ.

După ce candidatul este supus evaluărilor, candidații și rezultatele evaluărilor sunt examinate la o ședință a CSM. Un membru al CSM face o prezentare a candidaților în baza dosarului personal. Orice membru al CSM poate adresa întrebări candidatului. În perioada de monitorizare a ședințelor CSM din perioada 2011 - 2014, CRJM a constatat că întrebările adresate candidaților, de regulă, se referă la media academică de la facultate sau INJ și, eventual, dacă ar alege o altă instanță judecătorească decât pentru cea pentru care a concurat. Mai mult, întrebările nu sunt adresate în mod similar tuturor candidaților și nu a putut fi observată o abordare sistemică față de modalitatea de adresare a acestora.

Conform art. 19 alin. (2) al Legii nr. 947, în varianta în vigoare până la modificările din vara anului 2012, indiferent de nota de la examenul organizat de Colegiul de calificare, numirea candidatului în funcția de judecător era la discreția CSM. Acest lucru a fost modificat în 2012. Urmând logica modificărilor legislației din 2012, CSM ar trebui să urmeze punctajul oferit de CSCJ și să acorde prioritate candidaților cu cel mai înalt punctaj. Acest principiu reiese din spiritul Legilor nr. 154 și nr. 544 și din pct. 19 al Regulamentului privind modul de organizare și desfășurare a concursului pentru suplینirea funcției de judecător aprobat prin [Hotărârea CSM nr. 741/31](#). Pct. 19 al Regulamentului privind organizarea concursului pentru funcția de judecător prevede că „în cadrul dezbaterilor asupra desemnării unui anumit candidat pe postul anunțat în concurs, CSM va emite o hotărâre motivată care nu va putea fi contradictorie cu concluzia de punctare apreciată de către Colegiul de selecție.” Totuși, prevederile pct. 19 și 20 ale Regulamentului privind organizarea concursului pentru funcția de judecător acordă CSM posibilitatea de a da o apreciere nouă criteriilor în baza cărora candidații au fost evaluați de INJ și CSCJ în următoarele circumstanțe:

- 1) acordarea priorității candidatului care are vechime în muncă față de alt candidat sau candidatului care se prezumă a avea o mai bună organizare a muncii, o mai bună auto-motivare sau nivel mai înalt de integritate și reputație ireproșabilă (pct. 19);
- 2) derogarea de la regula generală de desemnare a unui candidat conform art. 2 al Legii nr. 544, ținând cont de împuternicirile și competența judecătorului desemnat (instanța militară, instanța comercială), de vechimea în magistratură în cazul revenirii în sistemul justiției (pct. 20).

Regulamentul privind organizarea concursului pentru funcția de judecător mai prevede că, în cazul în care doi sau mai mulți candidați încadrați în același concurs au obținut la CSCJ un punctaj egal, CSM va decide în funcție de caz, prin hotărâre motivată, cui va da prioritate de a fi propus pentru numirea în funcție de judecător (pct. 19 al Regulamentului CSM privind organizarea concursului pentru funcția de judecător).

⁴⁴ Art. 5 alin. (1) lit. h) Legea nr. 154.

În 2013–2014, în mai multe cazuri, CSM a propus Președintelui spre numire în funcția de judecător candidați care au acumulat mai puține puncte sau punctaj egal la evaluarea CSCJ decât alți candidați, fără să-și motiveze decizia.⁴⁵ Spre exemplu, prin [Hotărârea CSM nr. 733/24 din 17 septembrie 2014](#), au fost propuși pentru numire în funcție Lucia BAGRIN, evaluată de CSCJ cu 83,5 puncte, Constantin ROȘCA, evaluat de CSCJ cu 76 de puncte și Corneliu CREȚU, evaluat de CSCJ cu 70 de puncte. Alți concurenți au fost evaluați de CSCJ, după cum urmează: Natalia BERBEC (87,5 puncte) și Petru HARMANIUC (70 puncte). Prin [Hotărârea CSM nr. 235/9](#) din 4 martie 2014, în funcția de judecător au fost numite în funcție Victoria HADÎRCA, evaluată de CSCJ cu 76 de puncte și Olga CERNEI, evaluată de CSCJ cu 72 de puncte. Alți concurenți au fost evaluați de CSCJ, după cum urmează: Natalia BERBEC (87,5 puncte), Lucia BAGRIN (83,5 puncte), Natalia SANDU (78 puncte), Vladislav HOLBAN (74 puncte), Vitalie-Silviu MIDRIGAN (72 puncte), Gheorghe STRATULAT (71 puncte), Corneliu CREȚU (70 puncte), Petru HARMANIUC (70 puncte). Prin [Hotărârea CSM nr. 82/3](#) din 28 ianuarie 2014, CSM l-a propus pentru numire în funcția de judecător pe Eduard GALUȘCEAC, care a fost evaluat de CSCJ cu 75 de puncte. Alți concurenți au fost evaluați de CSCJ, după cum urmează: Angela FURDUI (90 puncte), Tatiana VASILICĂ (86 puncte), Svetlana VÎȘCU (78 puncte), Sergiu BULARU (77 puncte), Alexandru NEGRU (76 puncte), Inga VEȘTIMAN (75 puncte), Violeta GÎRLEANU (75 puncte), Violeta CHISILIȚA (75 puncte), Natalia PATRAȘCU (75 puncte). Prin [Hotărârea CSM nr. 154/7](#) din 26 februarie 2013, a fost propusă pentru numire în funcția de judecător Ina ȚĂBĂRNĂ (calificativul 8,1), iar Vitalie BEȘLEAGĂ (calificativul 8,3) și Corneliu GUZUN (calificativul 8,9) nu au fost propuși pentru funcția de judecător.

Un alt aspect care nu este clar reglementat și, respectiv, nici practica nu e clară, este modul în care CSM decide asupra propunerii unui candidat la funcția de judecător pentru o anumită instanță. În perioada 2013–2014, au fost frecvent organizate concursuri cu luarea hotărârilor „în bloc” de către CSM, adică la o ședință se decidea asupra numirii candidaților pentru mai multe posturi vacante de judecător. Nu este clar dacă candidaților cu punctajul cel mai mare obținut la CSCJ li se acordă vreo prioritate sau dreptul de a-și alege instanța.⁴⁶

În cazul în care se propune numirea în funcție a unui candidat care are un punctaj mai mic, CSM urmează să-și motiveze decizia.⁴⁷ Propunerea la funcția de judecător a altor candidați decât cei care au primit cel mai înalt punctaj la CSCJ poate fi logic explicată doar în cazul în care candidații cu un punctaj mai bun nu sunt compatibili cu funcția de judecător. În cazurile de mai sus, lucrurile nu au stat așa sau, cel puțin, informația nu a fost făcută publică în acest sens. În practică, asemenea hotărâri ale CSM de obicei nu indică motivul din care s-a dat preferință candidatului cu un punctaj mai mic invocându-se caracterul confidențial al votului exprimat de membrii CSM.

⁴⁵ Membrii Secretariatului CSM nu cunosc circumstanțele discutate de membrii CSM în deliberare iar redactarea hotărârilor CSM este în sarcina lor. Astfel, calitatea motivării hotărârilor CSM ar putea fi îmbunătățită dacă membrii CSM ar redacta hotărârile (membrul-raportor pe fiecare hotărâre respectiv) sau dacă la deliberare ar participa și reprezentanții Secretariatului CSM. Legislația în vigoare permite participarea membrilor Secretariatului CSM la votare, odată ce prevederile art. 24 alin. (2) al Legii nr. 947 prevede că votarea se efectuează în lipsa persoanei al cărei caz este examinat și în lipsa celorlalți invitați.

⁴⁶ Un alt aspect ține de neexcluderea din concurs a candidaților care au fost propuși spre numire până la noul concurs. Spre exemplu, în cel puțin șapte hotărâri ([Hotărârea CSM nr. 82/3](#) din 28 ianuarie 2014, [Hotărârea CSM nr. 83/3](#) din 28 ianuarie 2014, [Hotărârea CSM nr. 84/3](#) din 28 ianuarie 2014, [Hotărârea CSM nr. 85/3](#) din 28 ianuarie 2014, [Hotărârea CSM nr. 235/9](#) din 4 martie 2014, [Hotărârea CSM nr. 733/24](#) din 17 septembrie 2014, [Hotărârea CSM nr. 736/24](#) din 17 septembrie 2014.), CSM nu indică că a exclus din concurs pe cineva din candidați ca urmare a numirii anterioare în funcția de judecător, creându-se impresia că anumiți candidați participă la concurs chiar dacă au fost deja numiți în funcție.

⁴⁷ Această obligație reiese și din pct. 19 al Regulamentului CSM privind organizarea concursului pentru funcția de judecător.

După adoptarea hotărârii CSM cu privire la desfășurarea concursului pentru ocuparea postului vacant de judecător, CSM propune Președintelui Republicii Moldova numirea în funcția de judecător a candidatului sau a candidaților. Președintele are la dispoziție 30 de zile pentru a examina propunerea CSM, timp în care poate solicita unor instituții (de ex. SIS, CNI, CNA) informații referitor la candidații propuși de CSM. Acest termen poate fi prelungit cu 15 zile, dacă apar circumstanțe care necesită o examinare suplimentară. Candidații selectați, care întrunesc condițiile specificate la art. 6 al Legii nr. 544, inițial se numesc în funcția de judecător pe un termen de 5 ani. După expirarea termenului de 5 ani, judecătorii sunt numiți în funcție până la atingerea plafonului de vârstă de 65 de ani.

În cazul în care Președintele Republicii Moldova respinge candidatura propusă, CSM poate propune aceeași sau altă candidatură pentru funcția vacantă cu votul a două treimi din membrii săi. Refuzul Președintelui de numire în funcție trebuie să fie motivat. Odată remise către CSM materialele pentru re-examinare, Inspekția Judiciară, în temeiul art. 7¹ alin. (6) lit. d) al Legii nr. 947, studiază temeiurile respingerii de către Președintele Republicii Moldova a candidaturii propuse de CSM pentru numirea în funcția de judecător cu prezentarea unei note informative adresate CSM, care va pune în discuție propunerea repetată doar dacă candidatul insistă asupra propunerii repetate.

Deși atât art. 11 al Legii nr. 544, cât și art. 19 al Legii nr. 947 indică numirea în funcția de judecător, CSM selectează judecători pentru o anumită instanță și propune Președintelui numirea candidatului în funcția de judecător într-o instanță concretă, iar Președintele emite decretul cu același conținut. Considerăm nerezonabilă numirea judecătorului într-o instanță concretă de către Președintele Republicii Moldova, odată ce CSM are competența de a stabili numărul de judecători necesari pentru fiecare instanță.⁴⁸ Mai mult, odată ce va fi exclusă această practică, nu va fi necesară emiterea decretelor de transfer la o altă instanță judecătorească.⁴⁹

2. Transferul judecătorilor la o instanță de același nivel sau inferioară

Chestiuni generale

Transferul permanent presupune desemnarea definitivă a unui judecător la o altă instanță decât cea în care activează, de același nivel sau inferioară, pentru exercitarea atribuțiilor de judecător. Judecătorii pot fi transferați la o altă instanță de același nivel sau inferioară prin decretul Președintelui RM, la propunerea CSM, în urma unui concurs public sau în urma unei hotărâri de reorganizare sau realocare a posturilor de judecător.

Art. 20 alin. (3) al Legii nr. 544, art. 2 al Legii nr. 154, Regulamentul CSM cu privire la criteriile de selecție, promovare și transferare a judecătorilor și Regulamentul CSM privind criteriile și procedura transferului judecătorilor în cazul reorganizării stabilesc regulile cu privire la transferul judecătorului. Art. 20 alin. (3) al Legii nr. 544 prevede că judecătorii pot solicita transferarea la o instanță de același nivel doar după expirarea a 5 ani de la numirea în funcție, iar judecătorii care dețin funcția de președinte sau vicepreședinte al instanței judecătorești pot solicita transferarea la o instanță de același nivel sau la o instanță inferioară doar după expirarea mandatelor respective sau revocarea din funcție.⁵⁰ Pct. 17 al Regulamentului CSM cu

⁴⁸ Art. 21 al Legii nr. 514 privind organizarea judecătorească din 6 iulie 1995.

⁴⁹ Spre exemplu, decretul Președintelui RM nr. 1300-VII din 7 august 2014 privind numirea prin transfer a doamnei Steliana LAZARI la judecătoria Orhei.

⁵⁰ Art. 20 alin. (3) Legea nr. 544.

privire la criteriile de selecție prevede că judecătorul care solicită transferul trebuie să fie numit în funcție până la atingerea plafonului de vârstă de 65 de ani. Transferul judecătorului la o instanță de același nivel sau la o instanță inferioară se face numai cu consimțământul acestuia.

Cerința prevăzută de art. 20 alin. (3) al Legii nr. 544 cu privire la posibilitatea numirii prin transfer la o instanță de același nivel doar după expirarea a 5 ani de la numirea în funcție a generat interpretări divergente. Spre exemplu, într-un concurs desfășurat pentru suplinirea, prin transfer, a funcției de judecător la CA Chișinău, Președintele Republicii Moldova a refuzat să emită decretul de numire prin transfer a judecătorului, chiar și după propunerea repetată⁵¹ a CSM. În răspuns la [Hotărârea CSM nr.369/14](#) din 23 aprilie 2013, Președintele RM a invocat art. 20 alin. (3) din Legea cu privire la statutul judecătorului, care prevede că judecătorii pot solicita transferarea la o altă instanță de același nivel doar după expirarea a cinci ani de la numirea în funcție, iar judecătorul propus spre transfer la CA Chișinău fusese numit judecător la CA Bălți în anul precedent. Ulterior, prin [Hotărârea 536/22](#) din 9 iulie 2013, CSM a invocat că această condiție este valabilă doar pentru numirile pentru prima dată în funcția de judecător și a propus repetat, cu votul unanim al membrilor, numirea prin transfer a judecătorului la CA Chișinău. Președintele RM nu s-a conformat acestei propuneri repetate, iar la 30 mai 2014, a acceptat cererea de demisie din proprie inițiativă din funcția de judecător al CA Bălți a judecătorului vizat.⁵²

În cazul admiterii la concurs, materialele în privința judecătorilor solicitanți se remit la CSCJ și CEPJ în vederea evaluării performanțelor și selectării judecătorilor. Atât candidații înscriși la concursul privind suplinirea, prin transfer, a funcției de judecător, cât și cei care solicită transferul la o instanță inferioară, sunt evaluați de către CSCJ conform criteriilor stabilite prin dispozițiile pct. 12 al Regulamentului CSM cu privire la criteriile de selecție, care presupun verificarea nivelului de cunoștințe și aptitudini profesionale, a capacității de aplicare în practică a cunoștințelor, vechimea în muncă de judecător, indicatori calitativi ai activității desfășurate în funcția de judecător sau, după caz, în alte funcții de specialitate juridică, respectarea standardelor etice, precum și activitatea didactică și științifică. Judecătorii care solicită transferul într-o instanță ierarhic inferioară sau de același nivel pot acumula maxim 100 puncte. Condițiile și criteriile pentru evaluarea acestor candidați sunt prezentate în tabelul ce urmează:

TABEL 4: Condițiile și criteriile de evaluare pentru transferul la o instanță de același nivel sau inferioară

Condiții de eligibilitate pentru transferul la o instanță de același nivel

- Judecător numit până la plafonul de vârstă, fapt confirmat prin decretul Președintelui RM (cel puțin 5 ani de experiență în funcția de judecător).
- Lipsa sancțiunilor disciplinare în ultimul an.
- Susținerea evaluării performanțelor în cazul promovării în funcția de președinte sau vicepreședinte, confirmată prin Hotărârea Colegiului de Evaluare a performanțelor.
- Semnarea declarației de verificare, în condițiile art. 9 alin. (7) din Legea nr. 544 Pct. 17 Regulamentul CSM cu privire la criteriile de de selecție.

⁵¹ [Hotărârea CSM nr.369/14](#) din 23 aprilie 2013 și [Hotărârea CSM nr. 536/22](#) din 9 iulie 2013 prin care CSM propune în mod repetat numirea prin transfer a judecătorului Valeriu HARMANIUC în funcția de judecător la Curtea de Apel Chișinău.

⁵² Decretul nr. 1164-VII din 30 mai 2014 privind eliberarea domnului Valeriu HARMANIUC din funcția de judecător la Curtea de Apel Bălți. Publicat în Monitorul Oficial la 6 iunie 2014.

Condiții de evaluare pentru transferul la o instanță de același nivel

- Vechimea în funcția de judecător, confirmată prin carnetul de muncă. Pentru fiecare an care depășește minimum impus de lege se oferă **2 puncte**, însă valoarea totală nu va depăși plafonul de **20 de puncte**.
- Calitatea, eficiența și integritatea în funcția de judecător, apreciată conform calificativului acordat prin Hotărârea colegiului de evaluare. „Excelent” – **40 de puncte**; „Foarte bine” – **30 de puncte**; „Bine” – **20 de puncte**.
- Cunoașterea limbilor de lucru ale CtEDO, confirmată prin certificatele sau documentele corespunzătoare, se estimează cu **maxim 5 puncte**.
- Gradul științific, experiența didactică, publicațiile și articolele tematice, participarea la elaborarea proiectelor de acte normative, a comentariilor la actele normative, în calitate de expert sau consultant în grupurile de lucru naționale sau internaționale, confirmate prin diplome, carnet de muncă, certificate, publicații și articole sau alte acte relevante, se estimează cu **maxim 10 puncte**.
- Motivarea candidatului perfectată în scris și susținută verbal în fața Colegiului pentru selecție, estimată cu **maxim 25 de puncte***

Pct. 12 Regulamentul CSM cu privire la criteriile de selecție

*Până la modificarea regulamentului CSM cu privire la criteriile de selecție, promovare și transferare a judecătorilor, motivarea trebuia să conțină circumstanțele care au determinat solicitarea transferului (vârsta, locul de trai, starea sănătății, locul de muncă și de trai al soțului sau soției, situația familială și alte circumstanțe relevante).

Criterii de selectare în cazul redistribuirii posturilor de judecător, reorganizării sau dizolvării instanței judecătorești *

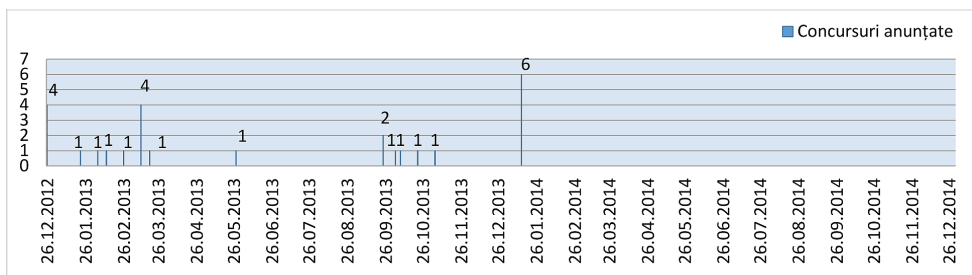
- Eficiența activității
- Calitatea activității
- Integritatea
- Formarea profesională continuă

* Regulamentul cu privire la criteriile și procedura transferului judecătorilor în cazul redistribuirii posturilor de judecător, reorganizării sau dizolvării instanțelor judecătorești prevede alți 23 de indici în baza cărora sunt aplicate aceste criterii.

Concursurile pentru transferul judecătorilor în 2013 - 2014

În perioada de referință au fost anunțate 26 de concursuri pentru suplinirea, prin transfer, a 28 de funcții de judecător. Informații cu privire la periodicitatea anunțării concursurilor pot fi vizualizate în tabelul nr. 5 de mai jos:

TABEL 5: Frecvența concursurilor anunțate prin transfer în 2013-2014

Deși, în esență, nu constituie o promovare, condițiile de selecție și evaluare pentru transfer sunt similare procedurii de promovare. Majoritatea concursurilor în 2013 – 2014 – 59% (17 posturi de judecător) au fost anunțate pentru instanțele din Chișinău (inclusiv Curtea de Apel Chișinău) și Bălți. Acest lucru poate fi interpretat ca un indicator al faptului că, în percepția judecătorilor, transferul în aceste instanțe constituie o quasi-promovare.

Din cele 26 de concursuri anunțate, doar șapte au avut drept finalitate numirea prin transfer.⁵³ În 14 cazuri, concursurile nu au putut fi desfășurate din cauza lipsei candidaților. În alte două cazuri, candidații la transfer nu au întrunit condițiile obligatorii pentru admiterea la concurs, deoarece fie nu dețineau statutul de judecător, fie nu aveau o vechime de cinci ani în funcția de judecător.⁵⁴

În perioada de referință s-a observat o practică de anunțare a concursurilor pentru transfer, iar în final, în funcția anunțată pentru transfer au fost numite persoanele care candidau pentru prima dată la funcția de judecător.⁵⁵ Astfel, în [Hotărârea CSM nr. 176/7](#) din 24 februarie 2014, prin care s-a propus numirea în funcție de judecător a unui candidat la funcția de judecător, s-a făcut referire la concursul anunțat prin [Hotărârea CSM nr. 3/1](#), prin care a fost anunțat concursul pentru suplinirea funcției, prin transfer, și care presupune posibilitatea de participare doar a judecătorilor cu experiență de cel puțin 5 ani, numiți până la plafonul de vârstă. În mod similar, prin [Hotărârea CSM nr. 236/9](#) din 11 martie 2014, prin care s-a propus numirea candidatului la funcția de judecător, nu a fost indicată hotărârea CSM prin care a fost anunțat concursul, deși la moment, pentru judecătoria Glodeni a fost anunțat doar un singur concurs pentru numirea prin transfer la funcția de judecător.⁵⁶ În același timp, nici unul dintre candidații propuși în aceste două cazuri nu figurau în registrul CSM ce include lista judecătorilor care solicită transferul în altă instanță judecătorească de același nivel sau într-o instanță judecătorească inferioară.⁵⁷ Cu toate acestea, ambii candidați propuși de CSM ulterior au fost confirmați în funcția de judecător pentru un termen de cinci ani, prin decretele Președintelui RM nr. 1094-VII și 1095-VII din 11 aprilie 2014. Acest fenomen se poate datora faptului că niciun judecător nu a solicitat transferul în funcțiile anunțate de CSM. Pe de altă parte, într-un alt concurs privind suplinirea funcției de judecător prin numire, în urma retragerii din concurs a candidatului la funcția de judecător, postul devenit vacant a fost suplinit, prin transfer,⁵⁸ deși la acel concurs au susținut cererea alți 8 candidați la funcția de judecător.⁵⁹

În perioada de referință a fost înregistrat un caz de suplinire a funcției prin transfer la o judecătoria inferioară, care, asemenea cazului sus menționat, a fost inițial anunțat pentru suplinirea postului, prin numire, în funcția de judecător.⁶⁰

⁵³ Prin Decretele Președintelui RM nr. 1010-VII; 1011-VII; Nr. 1029-VII; 1030-VII; 1095-VII; 1231-VII și nr. 1300-VII au fost transferați judecătorii: Renata POPESCU (Anenii Noi); Ludmila HOLEVIȚCAIA și Ludmila URSU (sect. Rîșcani, mun. Chișinău); Angela BRAGA (sect. Botanica, mun. Chișinău) Svetlana GHERCAVII (Bălți); Silvia VRABII (CA Chișinău) și Steliana LAZĂRI (Orhei).

⁵⁴ Vechimea în muncă – Judecătorul Irina ȚONOV (judecătoria Căușeni) pentru transfer la judecătoria Botanică – [Hotărârea CSM nr.18/2](#) din 15 ianuarie 2013; lipsa statutului de judecător – candidatul la funcția de judecător – Tatiana GUȚU, pentru transferul la judecătoria Bălți – [Hotărârea CSM nr. 354/14](#) din 23 aprilie 2013.

⁵⁵ Spre exemplu, [Hotărârea CSM nr. 3/1](#) și [Hotărârea CSM nr. 27/01](#), ambele din 14 ianuarie 2014, hotărâri privind anunțarea concursului prin transfer.

⁵⁶ [Hotărârea CSM nr. 27/01](#) din 27 ianuarie 2014.

⁵⁷ <http://csm.md/files/Registru/sectiuneall.pdf>.

⁵⁸ Hotărârea CSM nr. 994/32 din 09 decembrie 2014, prin care a fost propusă pentru numire, prin transfer la judecătoria Ciocana, judecătorul Victoria SĂRBU de la judecătoria Hîncești.

⁵⁹ Hotărârea CSM nr. 736/24 din 17 septembrie 2014 cu privire la desfășurarea concursului pentru suplinirea a două funcții de judecător la judecătoria Ciocana, mun. Chișinău.

⁶⁰ Hotărârea CSM nr. 849/28 din 28 octombrie 2014 cu privire la desfășurarea concursului pentru suplinirea funcției de judecător la judecătoria Cantemir.

Evaluarea de către CSCJ a judecătorilor care doresc să fie transferați

În perioada de referință, CSCJ a emis 16 hotărâri în baza examinării dosarelor și actelor prezentate de către judecătorii care au solicitat transferul, toți cei 16 candidați fiind admiși la concurs. Mai multe informații în acest sens sunt prezentate în tabelul ce urmează.

TABEL 6: Rezultatele evaluării CSCJ a judecătorilor care doresc transferul la o altă instanță în 2013-2014

Judecătorul	Instanța pentru care aplică la transfer	Vechimea în muncă (ani, puncte)		Calificativul acordat de către CEPJ (calificativul, nr. de puncte)		Cunoașterea limbilor de lucru a CtEDO (puncte)	Activitate didactică/ științifică (puncte)	Motivarea (puncte)	Punctaj total
2013									
Aurelia CAZACLIU	sect. Botanica, mun. Chișinău	9 ani	8	Foarte bine	30	5	7	10	60
Silvia VRABII	CA Chișinău	7 ani	2	Foarte bine	30	2	3	10	47
Angela BRAGA	sect. Botanica, mun. Chișinău	5 ani	0	Foarte bine	30	0	0	10	40
Renata POPESCU	Anenii Noi	6 ani	2	Foarte bine	30	0	0	25	57
Ludmila HOLEVICAIA	sect. Rîșcani, mun. Chișinău	5 ani	0	Foarte bine	30	0	0	25	55
Ion TUTUNARU	sect. Botanica, mun. Chișinău	10 ani	10	Foarte bine	30	0	0	25	65
2014									
Maria NEGRU	Strășeni	9 ani	6	Foarte bine	30	3	7	25	71
Serghei POPOVICI	sect. Botanica, mun. Chișinău	7,5 ani	5	Foarte bine	30	0	1	15	51
Steliana LAZĂRI	Orhei	6 ani	2	Bine	20	0	0	20	42
Svetlana CAITAZ	Cantemir	30 ani	20	Foarte bine	30	0	10	25	85
Mihail ȚURCAN	Ștefan-Vodă	8 ani	6	Bine	20	0	0	25	51
Dorin MUNTEANU	sect. Botanica sau sect. Ciocana, mun. Chișinău	5 ani	0	Bine	20	0	0	20	40
Diana CRISTIAN	Strășeni	5 ani	0	Foarte bine	30	0	0	20	50
Tamara BOUBĂTRÎN	Ialoveni	18 ani	20	Bine	20	0	0	25	65
Viorelia VARANIA	sect. Botanica, mun. Chișinău	5 ani	0	Foarte bine	30	0	0	25	55
Victoria SÎRBU	mun. Chișinău	5 ani	0	Foarte bine	30	5	0	20	55

Niciun judecător din cei evaluați nu a acumulat punctajul maxim. În patru cazuri, judecătorii au acumulat mai puțin de jumătate din plafonul de 100 puncte. În final, trei din acești judecători au fost propuși pentru transfer de către CSM și ulterior numiți prin decretul Președintelui RM în funcții de judecător până la atingerea plafonului de vârstă.⁶¹ În cazul transferurilor, de obicei, la concurs participă doar câte un candidat și, în rezultat, candidatul este propus spre numire de CSM, indiferent de punctajul acumulat la evaluarea de către CSCJ.

Un rol important în cadrul evaluării se acordă aprecierii motivării candidatului, perfectată în scris și susținută verbal în fața CSCJ (25 puncte sau 1/4 din totalul maxim posibil). Pentru calitatea, eficiența și integritatea în funcția de judecător, conform rezultatelor evaluării performanțelor, pot fi acordate maxim 40 de puncte,⁶² pentru vechimea în funcția de judecător pot fi acordate maxim 20 de puncte, iar pentru cunoașterea limbilor de lucru ale CtEDO pot fi acordate maxim 5 puncte.⁶³ Considerăm că punctajul acordat motivării candidatului este prea înalt în comparație cu celelalte criterii și ar trebui redus. De asemenea, datorită rolului important pe care îl are motivarea perfectată în scris la evaluarea judecătorului, aceasta ar trebui să fie disponibilă public, să includă circumstanțele relevante care au determinat solicitarea transferului (vârsta, locul de trai, starea sănătății, locul de muncă și de trai al soțului sau soției, situația familială etc.),⁶⁴ iar punctajul acordat să fie justificat în motivarea hotărârii CSCJ. Lipsa unor asemenea măsuri poate lăsa loc unei aprecieri subiective, prin favorizarea sau dezavantajarea unui atare candidat. Din cele 16 hotărâri ale CSCJ din perioada 2013–2014, în nicio hotărâre nu s-a motivat punctajul acordat pentru motivarea susținută de judecător.

Transferul în legătură cu reorganizarea sau dizolvarea instanței judecătorești

În cazul reorganizării sau dizolvării instanței judecătorești, judecătorul este transferat, cu consimțământul lui, în temeiul legii, la o altă instanță judecătorească. Dacă refuză transferul la o altă instanță judecătorească, judecătorul are dreptul la demisie în condițiile art. 26 al Legii nr. 544.⁶⁵ În cazul reorganizării sau dizolvării instanței, acordul judecătorului va fi exprimat prin cerere de transfer sau în urma unei Hotărâri CSM care va decide asupra transferului, ținând cont de eficiența și calitatea activității, integritatea și formarea profesională continuă.⁶⁶

Prin Legea nr. 153 din 5 iulie 2012, numărul de judecători ai CSJ a fost redus de la 49 la 33, fapt ce a determinat transferul a 16 judecători în instanțele inferioare. Prin [Hotărârea CSM nr. 741/36](#) din 20 noiembrie 2012, CSM a propus Parlamentului transferul a opt⁶⁷ posturi de judecător ai CSJ către curțile de apel sau judecătorii. Deși în hotărârea CSM se face referire la evaluarea eficienței activității, calității activității, integrității și formării profesionale a judecătorilor transferați, CSM nu a remis dosarele către CEPJ sau CSCJ pentru a fi evaluate

⁶¹ Decretele Președintelui RM nr. 1029 din 10 martie 2014; nr. 1231 din 4 iulie 2014; nr. 1300 din 7 august 2014 prin care au fost numite, prin transfer, până la atingerea plafonului de vârstă Silvia VRABII, Angela BRAGA și Steliana LAZĂRI.

⁶² Pentru calitatea, eficiența și integritatea în funcția de judecător, apreciată conform calificativului acordat prin Hotărârea colegiului de evaluare, pot fi acordate următoarele puncte: „Excelent” – 40 puncte; „Foarte bine” – 30 puncte; „Bine” – 20 puncte.

⁶³ Regulamentul CSM cu privire la criteriile de selecție, promovare și transferare a judecătorilor.

⁶⁴ Până la modificarea regulamentului CSM cu privire la criteriile de selecție, promovare și transferare a judecătorilor din 15 octombrie 2013, motivarea trebuia să conțină circumstanțele care au determinat solicitarea transferului (vârsta, locul de trai, starea sănătății, locul de muncă și de trai ai soțului sau soției, situația familială și alte circumstanțe relevante).

⁶⁵ Art. 20 alin. (5) și (6) al Legii nr. 544.

⁶⁶ Pct. 7 și 9 ale Regulamentului CSM privind criteriile și procedura transferului judecătorilor în cazul redistribuirii posturilor de judecător, a reorganizării sau dizolvării instanței judecătorești.

⁶⁷ La momentul adoptării hotărârii în CSJ activau 41 de judecători, 8 posturi fiind vacante.

în scopul stabilirii judecătorilor care urmează a fi transferați la o instanță inferioară în baza evaluării. Unii judecători au contestat, fără succes, hotărârea la CSJ pe motiv că în privința lor nu s-au întocmit informații scrise cu privire la evaluarea activității, hotărârea bazându-se doar pe informația verbală a președintelui CSJ.⁶⁸

În perioada de referință a avut loc și transferul judecătorilor în legătura cu dizolvarea instanței judecătorești. La 8 august 2014, a intrat în vigoare [Legea nr. 177 din 25 iulie 2014](#), care prevede lichidarea CA Bender. Art. 4 din legea nominalizată prevede că CSM urmează să propună judecătorilor acestei instanțe transferul, cu acordul lor, în funcțiile vacante de judecători la alte instanțe judecătorești, iar dosarele aflate pe rol, precum și bunurile aflate la balanța CA Bender se transmit CA Chișinău. Deși toate dosarele CA Bender au fost transferate la CA Chișinău, CSM nu a transferat toate cele 10 posturi de judecător de la CA Bender la CA Chișinău. Prin [Hotărârea nr. 679/22](#) din 2 septembrie 2014, CSM a decis distribuirea acestor posturi după cum urmează: 5 posturi la CA Chișinău, 2 posturi la CA Cahul și câte un post la judecătoriile sect. Buiucani, Centru și Rîșcani din mun. Chișinău.

Cât privește judecătorii care activau la CA Bender, la 2 septembrie 2014, prin aceeași [hotărâre](#), CSM a hotărât că judecătorii CA Bender vor depune cererile privind transferul în funcția de judecător în cadrul altor instanțe judecătorești. Cu toate acestea, la 17 septembrie 2014, prin [Hotărârea CSM nr. 732/24](#), au fost respinse cererile celor cinci judecători care activau la CA Bender de a fi transferați la CA Chișinău. Hotărârea menționează că, în urma procedurii de votare, nici unul din judecătorii CA Bender nu a întrunit numărul necesar de voturi pentru a fi transferați, toți candidații acumulând câte patru voturi pro și patru voturi contra. Opiniile separate semnate de către trei membri ai CSM au semnalat că existența unui număr suficient de locuri vacante și caracterul imperativ al normelor legale conturează neîndoielnic consimțământul judecătorilor de a fi transferați, iar CSM este obligat de a asigura realizarea dreptului la transfer, atunci când există posibilități obiective pentru transfer,⁶⁹ deoarece acceptarea transferului în cazul lichidării instanței de judecată aparține în exclusivitate judecătorului.⁷⁰

La 7 octombrie 2014, CSM a reexaminat cererile judecătorilor vizați, a anulat [Hotărârea CSM nr. 732/24](#) din 17 septembrie 2014 și a propus, în urma rezultatelor votării, numirea în funcția de judecători la CA Chișinău a doi din cei cinci judecători ai CA Bender (care anterior solicitaseră transferul la CA Chișinău).⁷¹ Doi membri CSM au formulat o opinie separată în care au menționat că anularea propriei hotărâri de către CSM s-a dispus fără vreun temei juridic sau de oportunitate.⁷² Cei trei judecători, ale căror cereri privind transferul la CA Chișinău nu au fost admise, au depus cereri de revizuire a hotărârii CSM din 7 octombrie 2014, menționând faptul că sunt dispuși, în cazul respingerii cererii de revizuire, să fie transferați la o instanță egală în grad, cum ar fi CA Comrat sau CA Cahul.⁷³ La 14 octombrie 2014, prin [Hotărârea 828/27](#), CSM a respins cererile de revizuire, însă a propus numirea acestora la CA Comrat și CA Cahul.

Nicio hotărâre CSM ce vizează transferul judecătorilor CA Bender nu face referire la criteriile pentru selecție prevăzute în Regulamentul CSM în cazul redistribuirii posturilor de judecător,

⁶⁸ CSJ, [Hotărârea nr. 03-21/12](#) din 17 decembrie 2012 și [Hotărârea nr. 3-8/12](#) din 19 decembrie 2012.

⁶⁹ Opinia separată a membrului CSM, Dumitru VISTERNICEAN. <http://www.csm.md/files/Hotaririle/2014/24/732-24-opinia.pdf>.

⁷⁰ Opinia separată a membrilor CSM, Anatolie ȚURCAN și Vera TOMA. <http://www.csm.md/files/Hotaririle/2014/24/732-Opinie2.pdf>.

⁷¹ [Hotărârea CSM nr. 782/26](#) din 7 octombrie 2014.

⁷² [Opinia separată](#) a membrilor CSM, Dumitru VISTERNICEAN și Anatolie ȚURCAN.

⁷³ [Hotărârea CSM nr. 828/27](#) din 14 octombrie 2014.

reorganizării sau dizolvării instanței judecătorești. Motivarea hotărârilor se bazează în mod exclusiv pe expunerea rezultatelor voturilor membrilor CSM. În consecință, este dificil să identificăm care au fost motivele care au determinat unii membri CSM să-și schimbe opțiunea votului exprimată la 17 septembrie 2014 (patru voturi pro și patru voturi contra), astfel încât la 7 octombrie 2014, doi din cei cinci judecători să fie propuși spre transfer cu opt voturi pro și un vot contra.

Mai mult ca atât, nu este clar de ce unii judecători nu au fost considerați eligibili pentru a fi transferați la CA Chișinău, însă cu o majoritate de cel puțin opt voturi au fost propuși ulterior spre transfer la CA Comrat sau Cahul⁷⁴. Or criteriile de selecție, transfer sau promovare la CA Chișinău sunt identice celor de la alte curți de apel. De asemenea, având în vedere că până la data de 2 septembrie 2014, în cadrul sistemului judecătoresc erau vacante 14 posturi de judecător în cadrul curților de apel, suplimentate prin [Hotărârea CSM nr. 679/22](#) din 2 septembrie 2014 cu încă cinci posturi la CA Chișinău, nu poate fi justificată eventualitatea unui refuz care poate avea ca motiv lipsa locurilor vacante.⁷⁵

În același timp, nicio hotărâre nu conține motivarea transferului prin prisma evaluării performanțelor judecătorilor, or aceste date,⁷⁶ cel puțin pentru patru din cei cinci judecători erau valabile la data emiterii hotărârilor din septembrie și octombrie 2014, după cum urmează:

TABEL 7: Rezultatele evaluării performanțelor judecătorilor CA Bender lichidate

Judecătorii CA Bender	Instanța la care au fost transferați	Vechețea în muncă în funcția de judecător	Anul evaluării CEPJ	Calificativul CEPJ	Anul evaluării CSCJ	Punctajul CSCJ
Grigore DRUGUȘ	CA Chișinău	18 ani	2014	bine	-	-
Svetlana LEU	CA Chișinău	6 ani	2013	bine	2013	47
Mihai ANTONOV	CA Comrat	26 ani	2013	foarte bine	2013	105
Nicolae NOGAI	CA Comrat	20 ani	-	-	-	-
Aurelia PAPPALAC	CA Cahul	10 ani	2013	foarte bine	2013	75

Reglementarea în mod confuz a transferului judecătorilor de la CA Bender a fost semnalată de către CRJM încă la 8 iulie 2014 în cadrul unei [opinii cu privire la proiectul de lege care prevedea lichidarea CA Bender](#), în care se menționa că omisiunea de a indica unde urmează a fi transferați judecătorii CA Bender ar putea crea impresia că se urmăresc alte scopuri decât eficientizarea sistemului instanțelor judecătorești.⁷⁷ Absența unor proceduri transparente cu privire la decizia de transfer la CA Chișinău, conform cererii acestora, ar putea crea impresia că transferul nu a fost realizat prin prisma unor criterii obiective.

Până la 31 decembrie 2014, niciun judecător de la CA Bender încă nu fusese transferat la o altă instanță judecătorească. Între timp, Președintele RM a semnat decretul privind eliberarea din funcție a doi din cei cinci magistrați, într-un caz conform cererii depuse,⁷⁸ în altul, în legătură cu pronunțarea hotărârii definitive de condamnare.⁷⁹

⁷⁴ Prin [Hotărârea CSM nr. 828/27](#) din 14 octombrie 2014, Consiliul a propus Președintelui Republicii Moldova pentru numire prin transfer la Curtea de Apel Comrat pe judecătorii Mihail ANTONOV cu 9 (nouă) voturi pro și 3 (trei) contra și pe Nicolae NOGAI cu 8 (opt) voturi pro și 4 (patru) contra, iar la Curtea de Apel Cahul – pe judecătorul Aurelia PAPPALAC cu 9 (nouă) voturi pro și 3 (trei) contra.

⁷⁵ Opinia separată a membrului CSM, Dumitru VISTERNICAN. <http://www.csm.md/files/Hotaririle/2014/24/732-24-opinia.pdf>.

⁷⁶ Hotărârile CEPJ nr. [61/6](#), [65/6](#), [66/6](#) din 27 septembrie 2013 și [30/3](#) din 21 martie 2014.

⁷⁷ Opinia CRJM este disponibilă aici: http://crjm.artsintez.md/wp-content/uploads/2014/07/2014-07-08_Opinia-Parlam-lichid-CA-Bender-CRJM.pdf.

⁷⁸ Svetlana LEU – Decretul Președintelui RM nr. 1425 din 30 decembrie 2014.

⁷⁹ Nicolae NOGAI – Decretul Președintelui RM nr. 1430 din 19 ianuarie 2015.

3. Promovarea judecătorilor într-o instanță superioară sau numirea în funcția de președinte sau vicepreședinte de instanță

Chestiuni generale

Promovarea judecătorilor într-o instanță superioară sau numirea în funcția de președinte sau vicepreședinte de instanță sunt reglementate de art. 16¹ al Legii nr. 514, art. 20 alin. (3) al Legii nr. 544, art. 2 al Legii nr. 154 și Regulamentului CSM cu privire la criteriile de selecție.

Promovarea într-o instanță superioară

Promovarea judecătorilor presupune transferul definitiv al acestora pentru exercitarea atribuțiilor de judecător într-o instanță ierarhic superioară. La fel ca în cazul numirii sau transferului, concursul se desfășoară public, fiind anunțat de către CSM, în limita posturilor vacante. La concurs sunt eligibili să participe judecătorii cu vechimea în muncă în funcția de judecător de minim șase ani – pentru curțile de apel și 10 ani – pentru CSJ. În cazul admiterii la concurs, materialele în privința judecătorilor solicitanți se remit la CEPJ și CSCJ în vederea evaluării performanțelor și selectării judecătorilor. În urma examinării materialelor prezentate și a efectuării evaluării, CSM propune Președintelui RM sau, după caz, Parlamentului RM, numirea în funcție a judecătorilor selectați sau refuză promovarea acestora printr-o hotărâre motivată.

Candidații înscriși la concursul privind promovarea într-o instanță superioară sunt evaluați de către CSCJ, conform criteriilor stabilite prin dispozițiile pct. 12 ale Regulamentului CSM cu privire la criteriile de selecție și care presupun verificarea nivelului de cunoștințe și aptitudinilor profesionale, a capacității de aplicare în practică a cunoștințelor, vechimea în muncă a judecătorului, indicatorii calitativi ai activității desfășurate în funcția de judecător, sau, după caz, în alte funcții de specialitate juridică, respectarea standardelor etice, precum și activitatea didactică și științifică.

Numirea în funcția de președinte sau vicepreședinte de instanță

Numirea în funcția de președinte sau vicepreședinte de instanță presupune exercitarea unor atribuții suplimentare de către judecător și anume atribuții administrative și manageriale necesare unei bune funcționări a instanței de judecată, prevăzute la art. 16¹ al Legii nr. 514. Președinții și vicepreședinții judecătoriilor și ai curților de apel sunt numiți în funcție de către Președintele RM, la propunerea CSM, pe un termen de patru ani. Președintele și vicepreședinții CSJ sunt numiți în funcție de către Parlament, la propunerea CSM, pe un termen de patru ani. Președinții și vicepreședinții instanțelor judecătorești pot deține aceeași funcție cel mult două mandate consecutive.

Candidații înscriși la concursul privind promovarea într-o funcție administrativă în cadrul unei instanțe de judecată sunt evaluați suplimentar conform criteriilor de selecție stabilite la pct. 13–15 ale Regulamentului CSM cu privire la criteriile de selecție.

Criteriile pentru promovarea într-o instanță superioară sau într-o funcție administrativă în cadrul unei instanțe de judecată

Candidații înscriși la concursul privind promovarea într-o instanță superioară și cei înscriși la concursul privind promovarea într-o funcție administrativă în cadrul unei instanțe de judecată sunt evaluați de către CSCJ, conform criteriilor stabilite prin dispozițiile pct. 12 al Regulamentului CSM cu privire la criteriile de selecție, care sunt prezentate în tabelul nr. 8 de mai jos.

Judecătorii care solicită promovarea într-o instanță ierarhic superioară pot acumula maxim 100 de puncte. Judecătorii care solicită promovarea în funcția de președinte sau vicepreședinte de instanță pot acumula maxim 125 de puncte.

TABEL 8: Condiții și criteriile pentru promovarea într-o instanță superioară sau într-o funcție administrativă în cadrul unei instanțe de judecată

Condiții de eligibilitate pentru promovarea într-o instanță superioară

- Vechimea în muncă: 6 ani – pentru curțile de apel; 10 ani – pentru CSJ.
- Lipsa sancțiunilor disciplinare pe parcursul ultimului an.
- Susținerea evaluării pentru promovarea într-o instanță superioară, confirmată prin hotărârea Colegiului de evaluare a performanțelor.
- Declarația de verificare în condițiile art. 9 alin. 7 din Legea cu privire la statutul judecătorului.

Criterii de evaluare pentru promovarea într-o instanță superioară

- Vechimea în muncă, confirmată prin carnetul de muncă. Pentru fiecare an ce depășește pragul minim impus de lege se vor oferi 2 puncte, însă valoarea totală nu poate depăși plafonul de **20 de puncte**.
- Calitatea, eficiența și integritatea în funcția de judecător. Apreciată conform calificativului acordat prin Hotărârea CEPJ: „Excelent” – **40 de puncte**; „Foarte bine” – **30 de puncte**; „Bine” – **20 de puncte**.
- Cunoașterea limbilor de lucru ale CtEDO, confirmată prin certificatele sau documentele corespunzătoare, se estimează cu **maxim 5 puncte**.
- Gradul științific, experiența didactică, publicațiile și articolele tematice, participarea la elaborarea proiectelor de acte normative, a comentariilor la actele normative, în calitate de expert sau consultant în grupurile de lucru naționale sau internaționale, confirmate prin diplome, carnet de muncă, certificate, publicații și articole sau alte acte relevante, se estimează cu **maxim 10 puncte**.
- Motivarea candidatului perfectată în scris și susținută verbal în fața CSCJ, estimată cu **maxim 25 de puncte**.

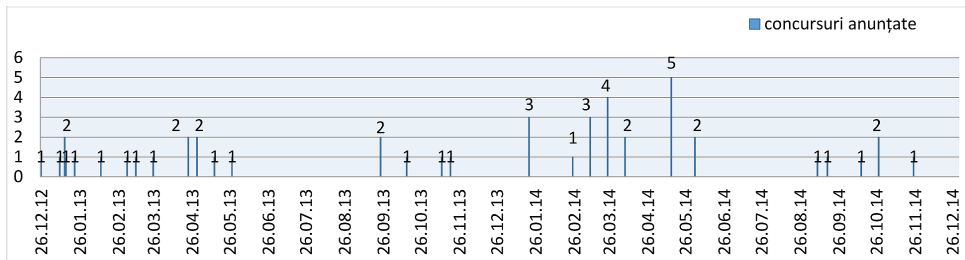
Criterii suplimentare de evaluare pentru concursul la funcția de președinte sau vicepreședinte de instanță

- Elaborarea de către candidat a unui plan de activitate sau strategii de activitate a instanței pentru următorii 4 ani – **până la 10 puncte**.
- Participarea la activități ce țin de administrarea instanțelor (comisii, activități decizionale, de concurs, comisii de evaluare a performanțelor colectivului ș.a. – **maxim 5 puncte**.
- Prezentarea de propuneri privind îmbunătățirea activității organizatorice și administrative a instanțelor pentru ultimii 3 ani – **maxim 5 puncte**.
- Activitatea anterioară în funcții administrative (inclusiv deținerea unui post administrativ) – **maxim 5 puncte**.

Practica promovărilor într-o instanță superioară în 2013 - 2014

În perioada de referință au fost anunțate 47 de concursuri pentru suplinirea funcției de judecător într-o instanță superioară, (40 la curțile de apel și 7 la CSJ). La fel ca în cazul concursurilor pentru suplinirea funcției prin transfer, acestea nu sunt organizate planificat, fiind anunțate pentru fiecare funcție vacantă apărută. Frecvența concursurilor poate fi vizualizată în tabelul nr. 9 de mai jos:

TABEL 9: Frecvența concursurilor anunțate pentru promovarea la o instanță superioară în 2013-2014

Din cele 47 de concursuri anunțate, s-au desfășurat 19 (14 la curțile de apel; 5 la CSJ). În urma acestor concursuri, 26 de judecători au fost promovați într-o instanță superioară. Deși au fost anunțate 10 concursuri pentru funcția de judecător la CA Cahul, niciun concurs nu a avut drept finalitate promovarea judecătorilor în această instanță.⁸⁰ Cele mai „attractive” instanțe de promovare a judecătorilor sunt CSJ (7 concursuri anunțate; 5 desfășurate; 8 judecători promovați),⁸¹ CA Chișinău (8 concursuri anunțate; 6 desfășurate; 10 judecători promovați)⁸² și CA Bălți (7 concursuri anunțate; 5 desfășurate; 8 judecători promovați)⁸³.

Hotărârea CSM cu privire la promovări și punctajul oferit de CSCJ

În perioada 2013 - 2014, CSCJ a emis 49 de hotărâri (15 în 2013 și 34 în 2014) cu privire la admiterea la concursul de numire, prin promovare, în funcția de judecător la curțile de apel sau CSJ. Toți judecătorii examinați au fost admiși la concurs, media punctajului acordat de către CSCJ constituind **65** de puncte (din maxim 100). La luarea deciziei privind propunerea unui anume judecător, punctajul acordat de

⁸⁰ Prin Hotărârea CSM nr. 846/28 din 28 octombrie 2014, ultimul concurs desfășurat pentru suplinirea funcției de judecător la CA Cahul a fost considerat eșuat, din motivul că niciun candidat nu a acumulat numărul necesar de voturi.

⁸¹ CSJ – prin [Hotărârea CSM nr. 522/21](#) din 3 iulie 2013 au fost propuși spre promovare judecătorii Liliana CATAN și Ion DRUȚĂ; Prin [Hotărârea CSM nr. 81/3](#) din 28 ianuarie 2014 au fost propuși spre promovare judecătorii Oleg STERNIOALĂ și Dumitru MARDARI; prin [Hotărârea CSM nr. 124/4](#) din 4 februarie 2014, a fost propus spre promovare judecătorul Ion GUZUN; prin [Hotărârea CSM nr. 550/19](#) din 1 iulie 2014, au fost propuși spre promovare judecătorii Maria GHERVAS, Petru MORARU și Nadejda TOMA. Toți judecătorii au fost ulterior numiți în funcție de către Parlamentul RM.

⁸² CA Chișinău – prin [Hotărârea CSM nr. 41/2](#) din 21 ianuarie 2014 a fost propus spre promovare judecătorul Nichifor COROCHII; prin [Hotărârea CSM nr. 239/9](#) din 11 martie 2014 au fost propuși spre promovare judecătorii Oxana ROBU și Elena COBZAC; prin [Hotărârea CSM nr. 551/19](#) din 1 iulie 2014 au fost propuși spre promovare judecătorii Ludmila OUȘ și Borislav BABENCO; prin [Hotărârea CSM nr. 843/28](#) din octombrie 2014 au fost propuși spre promovare judecătorii Stelian TELEUCĂ și Maria NEGRU; prin Hotărârea CSM nr. 1025/34 din 23 decembrie 2014 au fost propuși spre promovare judecătorii Angela BOSTAN, Natalia SIMCIUC și Veronica NEGRU. Ultimii trei urmează a fi confirmați prin decretul Președintelui RM.

⁸³ CA Bălți – Prin [Hotărârea CSM nr. 667/28](#) din 24 septembrie 2013 au fost propuși spre promovare judecătorii Dumitru PUȘCĂ și Ion TALPĂ; prin [Hotărârea CSM nr. 42/2](#) din 21 ianuarie 2014 a fost propusă spre promovare judecătorul Elena GRUMEZA; prin [Hotărârea CSM nr. 460/16](#) din 27 mai 2014 au fost propuși spre promovare judecătorii Adriana GARBUZ și Svetlana MELNIC; prin [Hotărârea CSM nr. 845/28](#) din 28 octombrie 2014, au fost propuși spre promovare judecătorii Aurelia TODERAȘ și Ghenadie LIULCA; prin Hotărârea CSM nr.1000/33 din 16 decembrie 2014 a fost propus spre promovare judecătorul Oleg MORARU. Ultimul urmează a fi confirmat în funcție de către Președintele RM.

către CSCJ nu pare a fi decisiv pentru CSM. În **cel puțin șase cazuri**, candidații cu un punctaj mai mic ulterior au fost propuși de către CSM și desemnați de Președintele RM sau Parlament în funcția de judecător în instanțe ierarhic superioare. Aceste date sunt prezentate în tabelele 10–15 de mai jos:

TABEL 10: Concursurile pentru suplinirea funcției de judecător la CSJ, anunțate prin Hotărârea CSM nr. 387/15 din 30 aprilie 2013 și Hotărârea CSM nr. 443/17 din 28 mai 2013

Judecătorul	Vechimea în muncă (ani)	Punctaj	Calificativul CEPJ	Punctajul CEPJ	Cunoașterea limbilor de lucru CTEDO (puncte)	Activitatea didactică/ științifică	Motivarea (puncte)	Punctaj total CSCJ
Dina ROTARCIUC	29	20	Excelent	40	2	7	25	94
Dumitru MARDARI	19	18	Excelent	40	0	8	25	91
Aliona DANILOV	16,5	26,5	Foarte bine	30	4	5	10	75,5
Viorica PUICĂ	10,5	20,5	Foarte bine	30	4	5	10	74,5
Oleg STERNIOALĂ	12	4	Foarte bine	30	0	0	25	59
Ion GUZUN	11	2	Foarte bine	30	2	5	15	57

Prin [Hotărârea CSM nr. 81/3](#) din 28 ianuarie 2014, pentru numirea în funcția de judecător la CSJ Parlamentului au fost propuși judecătorii Dumitru MARDARI și Oleg STERNIOALĂ.⁸⁴ Alți trei candidați care au participat la concurs au avut un punctaj mai mare la CSCJ decât candidatul Oleg STERNIOALĂ.

TABEL 11: Concursul pentru suplinirea funcției de judecător la CSJ, anunțat prin Hotărârea CSM nr. 830/36 din 19 noiembrie 2013

Judecătorul	Vechimea în muncă (ani)	Punctaj	Calificativul CEPJ	Punctajul CEPJ	Cunoașterea limbilor de lucru CTEDO (puncte)	Activitatea didactică/ științifică	Motivarea (puncte)	Punctaj total CSCJ
Dina ROTARCIUC	29	20	Excelent	40	2	7	25	94
Maria GHERVAS	26	20	Foarte bine	30	0	10	25	85
Aliona DANILOV	16,5	26,5	Foarte bine	30	4	5	10	75,5
Viorica PUICĂ	10,5	20,5	Foarte bine	30	4	5	10	74,5
Ion GUZUN	11	2	Foarte bine	30	2	5	15	57

Prin [Hotărârea CSM nr. 124/4](#) din 4 februarie 2014, pentru numirea în funcția de judecător la CSJ Parlamentului a fost propus judecătorul Ion GUZUN, deși acesta a primit la CSPJ cel mai mic punctaj.⁸⁵

TABEL 12: Concursurile pentru suplinirea funcției de judecător la CSJ, anunțate prin Hotărârea CSM nr. 331/12 din 8 aprilie 2014 și Hotărârea CSM nr. 430/15 din 15 mai 2014

Judecătorul	Vechimea în muncă (ani)	Punctaj	Calificativul CEPJ	Punctajul CEPJ	Cunoașterea limbilor de lucru CTEDO (puncte)	Activitatea didactică/ științifică	Motivarea (puncte)	Punctaj total CSCJ
Maria GHERVAS	26	20	Foarte bine	30	0	10	25	85
Domnica MANOLE	23	20	Foarte bine	30	5	10	18	83

⁸⁴ Confirmați prin Hotărârea Parlamentului RM nr. 5 și, respectiv, 6 din 14 februarie 2014.

⁸⁵ Confirmit prin Hotărârea Parlamentului RM nr. 4 din 14 februarie 2014.

Judecătorul	Vechimea în muncă (ani)	Punctaj	Calificativul CEPJ	Punctajul CEPJ	Cunoașterea limbilor de lucru CLEDO (puncte)	Activitatea didactică/ științifică	Motivarea (puncte)	Punctaj total CSCJ
Maria IFTODII	22	20	Foarte bine	30	0	5	25	80
Aliona DANILOV	16,5	26,5	Foarte bine	30	4	5	10	75,5
Viorica PUICĂ	10,5	20,5	Foarte bine	30	4	5	10	74,5
Mihail DIACONU	9	6	Foarte bine	30	4	10	20	70
Petru MORARU	11	2	Foarte bine	30	0	10	25	67
Nadejda TOMA	12	4	Bine	20	5	10	25	64

Prin [Hotărârea CSM nr. 550/19](#) din 1 iulie 2014, pentru funcția de judecător la CSJ Parlamentului au fost propuși judecătorii Maria GHERVAS, Petru MORARU și Nadejda TOMA⁸⁶. Ultimii doi candidați au obținut la CSPJ cel mai mic punctaj dintre toți candidații care au participat la concurs.

TABEL 13: Concursul pentru suplinirea funcției de judecător la CA Chișinău, anunțat prin Hotărârea CSM nr. 273/9 din 11 martie 2014

Judecătorul	Vechimea în muncă (ani)	Punctaj	Calificativul CEPJ	Punctajul CEPJ	Cunoașterea limbilor de lucru CLEDO (puncte)	Activitatea didactică/ științifică	Motivarea (puncte)	Punctaj total CSCJ
Stelian TELEUCĂ	8	4	Foarte bine	30	5	10	25	74
Ludmila OUȘ	11	10	Foarte bine	30	0	7	20	67

Prin [Hotărârea CSM nr. 551/19](#) din 1 iulie 2014, pentru funcția de judecător la CA Chișinău a fost propusă judecătoarea Ludmila OUȘ,⁸⁷ care acumulare la CSPJ un punctaj mai mic decât contracandidatul său.

TABEL 14: Concursurile pentru suplinirea funcției de judecător la CA Comrat, anunțat prin Hotărârile CSM nr. 282/11 din 25 martie 2014 și nr. 431/15 din 15 mai 2015

Judecătorul	Vechimea în muncă (ani)	Punctaj	Calificativul CEPJ	Punctajul CEPJ	Cunoașterea limbilor de lucru CLEDO (puncte)	Activitatea didactică/ științifică	Motivarea (puncte)	Punctaj total CSCJ
Ion STOIAN	11	10	9,0 ⁸⁸	25	0	25 ⁸⁹	20	80
Serghei GUBENCO	9	6	Foarte bine	30	0	0	25	56
Grigorii COLEV	7	2	Foarte bine	30	3	0	15	50
Ștefan STARCIUC	10	8	Bine	20	0	0	15	43

Prin [Hotărârea CSM nr. 847/28](#) din 28 octombrie 2014 au fost propuși pentru numirea în funcția de judecător la CA Comrat judecătorii Serghei GUBENCO, Grigorii COLEV și Ștefan STARCIUC⁹⁰, deși candidatul Ion STOIAN a primit la CSPJ cel mai mare punctaj.

⁸⁶ Confirmați prin Hotărârea Parlamentului RM nr. 139 din 11 iulie 2014.

⁸⁷ Confirmată prin decretul Președintelui RM nr. 1299-VII din 7 august 2014.

⁸⁸ Punctaj acordat de către Colegiul de Calificare prin Hotărârea nr. 148/7 din 07 decembrie 2012.

⁸⁹ Punctaj acordat pentru activitatea în alte funcții de specialitate juridică (10 puncte) și caracteristicile de personalitate (15 puncte).

⁹⁰ Candidații urmează a fi confirmați prin decretul Președintelui RM în 2015.

TABEL 15: Concursul pentru suplinirea funcției de judecător la CA Chișinău, anunțat prin Hotărârea CSM nr. 876/28 din 28 octombrie 2014

Judecătorul	Vechimea în muncă (ani)	Punctaj	Calificativul CEPJ	Punctajul CEPJ	Cunoașterea limbilor de lucru CIEDO (puncte)	Activitatea didactică/științifică	Motivarea (puncte)	Punctaj total CSCJ
Vladimir BRAȘOVEANU	19	20	Foarte bine	30	0	0	25	75
Liubovi BRÎNZĂ	11	11	Foarte bine	30	5	8	20	74
Angela BOSTAN	8	4	Foarte bine	30	3	10	25	72
Ghenadie PAVLIUC	9	6	Foarte bine	30	4	4	20	64
Svetlana BALMUȘ	13	14	Foarte bine	30	0	0	20	64
Natalia SIMCIUC	9	6	Foarte bine	30	4	2	20	62
Veronica NEGRU	11	10	Foarte bine	30	3	2	15	60
Veaceslav LAZĂRI	14	16	Bine	20	0	0	15	51

Prin [Hotărârea CSM nr. 1025/34](#) din 23 decembrie 2014 au fost propuși pentru funcția de judecător la CA Chișinău, judecătorii Angela BOSTAN, Natalia SIMCIUC și Veronica NEGRU.⁹¹ Alți patru candidați care au participat la concurs au avut un punctaj mai mare la CSCJ decât candidații Natalia SIMCIUC și Veronica NEGRU.

Numirile în funcțiile de președinte sau vicepreședinte de instanță în 2013 – 2014

În perioada de referință au fost anunțate 67 de concursuri pentru numirea în funcție de președinte sau vicepreședinte de instanță (4 la CSJ; 12 pentru curțile de apel și 51 pentru judecătorii). Până la 31 decembrie 2014, s-au desfășurat 26 de concursuri, având ca finalitate numirea în funcții administrative a 23 de judecători. Două din cele 26 de concursuri desfășurate au fost considerate ca fiind euate din cauza neîntrunirii numărului necesar de voturi acordat candidaților din partea membrilor CSM.⁹²

În 2013–2014, CSCJ a emis 49 de hotărâri (22 în 2013 și 27 în 2014) prin care a examinat cererile și dosarele judecătorilor candidați la o funcție administrativă. Din cei 49 de judecători evaluați, 46 au fost admiși la concurs, media punctajului acordat de către CSCJ constituind 79,1 puncte (din maxim 125). Similar promovării într-o instanță superioară, hotărârile CSCJ nu au fost întotdeauna o premisă pentru hotărârea CSM de a propune numirea în funcție. Informații în acest sens sunt prezentate în tabelele 16–17 de mai jos.

TABEL 16: Concursul pentru suplinirea funcției de vicepreședinte la judecătoria Botanica, anunțat prin Hotărârea CSM nr. 69/3 din 22 ianuarie 2013

Judecătorul	Vechimea în muncă (ani)	Punctaj	Calificativul CEPJ	Punctaj CEPJ	Cunoașterea limbilor de lucru CIEDO (puncte)	Activitatea didactică/științifică	Strategia de activitate a instanței (4 ani)	Activități ce țin de admin. Instanței	Propuneri pentru îmbunătățirea activității organizatorice	Activitatea în funcții admin.	Motivarea	Punctaj total CSCJ
Svetlana GARȘTEA-BRIA	19	20	Bine	20	3	5	5	5	3	2	25	88
Radu ȚURCANU	6	1	Foarte bine	30	4	10	5	5	3	0	15	74

⁹¹ Candidații urmează a fi confirmați prin decretul Președintelui RM în 2015.

⁹² [Hotărârea CSM nr. 504/21](#) din 03 iulie 2013 cu privire la desfășurarea concursului pentru suplinirea funcției de președinte la CA Bender și [Hotărârea CSM nr. 923/30](#) din 25 noiembrie 2014 cu privire la concursul desfășurat pentru suplinirea funcției de președinte la Judecătoria Strășeni.

Prin [Hotărârea CSM nr. 47/2](#) din 21 ianuarie 2014, pentru funcția de vicepreședinte a judecătoriei Botanica, pe un termen de patru ani, a fost propus Președintelui judecătorului Radu ȚURCANU, deși a acumulat mai puține puncte decât celălalt candidat care a participat la concurs.⁹³

Tabel 17: Concursul pentru suplirea funcției de vicepreședinte al CA Chișinău, anunțat prin Hotărârea CSM nr. 153/7 din 26 februarie 2013

Judecătorul	Vechimea în muncă (ani)	Punctaj	Calificativul CEP J	Punctaj CEP J	Cunoașterea limbilor de lucru CIEDO (puncte)	Activitatea didactică/științifică	Strategia de activitate a instanței (4 ani)	Activități ce țin de admin. Instanței	Propuneri pentru îmbunătățirea activității organizatorice	Activitatea în funcția admin.	Motivarea (puncte)	Punctaj total CSCJ
Domnica MANOLE	23	35	Foarte bine	30	2	5	3	0	0	0	9,3	84,3
Nelea BUDĂI	23	35	Foarte bine	30	0	5	0	0	0	0	10	80

Prin [Hotărârea CSM nr. 500/21](#) din 3 iulie 2013, pentru funcția de vicepreședinte al CA Chișinău, pe un termen de 4 ani, a fost propusă Președintelui judecătoria Nelea BUDĂI, deși a acumulat mai puține puncte decât celălalt candidat care a participat la concurs.⁹⁴

Motivarea hotărârilor CSM

Conform art. 19 alin. 2 al Legii cu privire la CSM, printr-o hotărâre motivată, cu votul deschis al majorității membrilor săi, Consiliul se expune asupra candidaților la promovare în funcția de judecător.⁹⁵ Totuși, în mai multe cazuri,⁹⁶ dispozitivul hotărârii CSM nu indică numărul de voturi acordate unui candidat sau criteriile în baza cărora a fost decisă promovarea unor anumiți judecători,⁹⁷ motivarea rezumându-se la o formulă de blanchetă conform următoarelor modele:

„călăuzindu-se de prevederile art. 16 alin. (3) din Legea cu privire la organizarea judecătorească, art. 4, 17, 19 alin. (1) și 24 din Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii hotărâște”,⁹⁸ sau

„Astfel, Consiliul Superior al Magistraturii, în urma examinării dosarelor personale, a materialelor prezentate, precum și a procesului de votare, călăuzindu-se de prevederile art. 20 alin. (1) din Legea cu privire la statutul judecătorului, art. 4, 17, 19 alin. (1) și 24 din Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii hotărâște”.⁹⁹

⁹³ Confirmat prin decretul Președintelui RM nr. 1028-VII din 10 martie 2014.

⁹⁴ Confirmată prin Decretul Președintelui RM nr. 713-VII din 15 iulie 2013.

⁹⁵ [Hotărârea CSM nr. 81/3](#) din 28 ianuarie 2014; [Hotărârea CSM nr. 549/19](#), [Hotărârea CSM nr. 550/19](#) și [Hotărârea CSM nr. 555/19](#) din 1 iulie 2014 prin care membrii CSM au votat pentru fiecare candidat la funcția de judecător într-o instanță superioară.

⁹⁶ [Hotărârea CSM nr. 667/28](#) din 24 septembrie 2013; [Hotărârea CSM nr. 42/2](#) din 17 februarie 2014; [Hotărârea CSM nr. 231/9](#) și [Hotărârea CSM nr. 232/9](#) din 11 martie 2014.

⁹⁷ [Hotărârea CSM nr. 551/19](#) din 1 iulie 2014; [Hotărârea CSM nr. 42/2](#) din 17 februarie 2014.

⁹⁸ [Hotărârea CSM nr. 233/9](#) din 11 martie 2014.

⁹⁹ [Hotărârea CSM nr. 231/9](#) din 11 martie 2014.

CSM adoptă hotărârile în „deliberare”, în lipsa candidaților, a altor participanți și a reprezentanților secretariatului CSM. Cel mai frecvent, CSM invocă drept motiv pentru decizia sa de promovare, ca și în cazul numirii inițiale a judecătorului, distribuția voturilor CSM și nu opiniile concrete exprimate de majoritate. Stranii sunt situațiile în care nimeni nu acumulează numărul necesar de voturi. Astfel, în cazul unui concurs desfășurat pentru suplinirea funcției de președinte al CA Bender,¹⁰⁰ CSM a respins toți candidații la concurs, chiar dacă aceștia au fost evaluați la CSCJ și CEPJ cu calificative „foarte bine” și au fost admiși pentru promovare,¹⁰¹ după cum este prezentat în tabelul nr. 16 de mai jos:

TABEL 18: Concursul pentru funcția de președinte al CA Bender din 15 ianuarie 2013

Judecătorul	Calificativul CEPJ	Punctaj CEPJ	Punctaj CSCJ	Decizia CSCJ
Silvia VRABII	Foarte bine	30	77	admis
Veronica NICHITENCO	Foarte bine	30	77	admis

În acest caz, hotărârea CSM se rezumă la expunerea normelor ce prescriu procedura de adoptare a hotărârilor, în special făcând referință la art. 19 alin. 2 din Legea cu privire la CSM. Cu toate acestea, hotărârea nu conține motivul refuzului de a propune spre promovare la funcția de președinte al CA Bender pe unul din cei doi candidați.

c) Recomandări internaționale relevante

Rolul judecătorilor este esențial pentru ca dreptul la un proces echitabil să fie realizat efectiv. Independența și imparțialitatea justiției, condiții indispensabile pentru asigurarea echității procesului, sunt descrise într-o serie de documente dezvoltate de organizațiile internaționale pentru a ajuta statele să pună în practică principiile generale. Selectarea și cariera judecătorilor sunt elemente importante ale unui sistem de justiție, care influențează în mod direct gradul de asigurare a independenței justiției.

Principiile de bază ale Organizației Națiunilor Unite (ONU) cu privire la Independența Puterii Judecătorești prevăd că orice metodă de selecție a judecătorilor trebuie să prevină numiri bazate pe motive improprii, să excludă discriminarea, iar orice promovare, acolo unde asemenea sistem există, să se bazeze pe factori obiectivi și, în special, pe abilități, integritate și experiență.¹⁰²

La nivel European, pentru a asigura cele mai bune practici și garanții de competență, independență și imparțialitate a judecătorilor, într-o serie de documente ale instituțiilor Consiliului Europei au fost incluse recomandări privind selecția și cariera judecătorilor: Carta Europeană privind Statutul Judecătorului (CESJ)¹⁰³; Avizul nr. 1 al Consiliului Consultativ al

¹⁰⁰ [Hotărârea CSM nr. 504/21](#) din 3 iulie 2013 prin care se resping candidaturile la funcția de președinte a CA Bender și se anunță un nou concurs.

¹⁰¹ [Hotărârea CSCJ nr. 19/4](#) și [Hotărârea CSCJ nr. 18/4](#) din 6 iunie 2013 privind admiterea judecătorilor Veronica NICHITENCO și Silvia VRABII la concursul pentru suplinirea funcției de Președinte la CA Bender.

¹⁰² Principiile de Bază ale ONU cu privire la Independența Puterii Judecătorești, avizate de către Adunarea Generală prin rezoluția 40/32 din 29 noiembrie 1985, para. §10; §13.

¹⁰³ Carta Europeană privind Statutul Judecătorului (CESJ), adoptată la Strasbourg pe 8-10 iulie 1998, para. § 2; § 4.

Judecătorilor Europeni (CCJE);¹⁰⁴ recomandările Comitetului de Miniștri (CM);¹⁰⁵ Comisia de la Veneția (CV);¹⁰⁶ precum și recomandări ale Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE)¹⁰⁷ și Rețeaua Europeană a Consiliilor Judiciare (ENC).¹⁰⁸

Cu privire la autoritățile care numesc judecătorii, se recomandă ca organul de selectare să fie independent de executiv, reprezentativ și responsabil față de public¹⁰⁹, având competențe independente și separate de alte atribuții ale unui organ de administrare judiciară.¹¹⁰ Se recomandă ca membrii acestui organ să fie aleși din rândul specialiștilor de drept, cel puțin jumătate să fie judecători desemnați de către colegii lor.¹¹¹ În același timp, judecătorii nu ar trebui să constituie o majoritate absolută în organul responsabil de selectare, pentru a evita riscul să devină un organ de auto-servire care ar favoriza doar anumiți judecători din rândul celor care i-au ales.¹¹² Printre membrii organului responsabil de selectare ar trebui să se regăsească și diferite grupuri profesionale (avocați, profesori de drept), desemnați în baza culturii și experienței juridice relevante,¹¹³ dar și reprezentanți ai societății civile.¹¹⁴ Calitatea membrilor unui asemenea organ ar trebui să asigure că considerentele politice nu prevalează asupra calificărilor atribuite unui candidat la funcția judiciară.¹¹⁵

Cu privire la modul de selectare și numire a judecătorilor, se recomandă în special ca autoritățile responsabile de numiri, evaluări și/sau promovări să introducă și să aplice criteriile obiective în scopul garantării că selecția și cariera judecătorilor se bazează pe merite.¹¹⁶ Criteriile pentru selectarea judecătorilor trebuie să fie clar definite de lege.¹¹⁷ Accesul la funcția de judecător ar trebui să fie oferit nu doar juriștilor tineri cu instruire specială, dar și juriștilor cu experiență semnificativă de lucru în profesia juridică.¹¹⁸ Numirea judecătorilor în instanțe nu trebuie să fie subiectul votului în Parlament, deoarece interesele politice pot prevala asupra unei decizii obiective.¹¹⁹ În cazul în care numirea finală a unui judecător ține de Președintele statului, discreția de numire ar trebui să fie limitată la candidații nominalizați de organul de selectare. Refuzul de numire a unui atare candidat se poate baza numai pe motive procedurale și trebuie să fie motivat.¹²⁰ Se recomandă numirea

¹⁰⁴ Avizul nr. 1 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) în atenția Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei referitor la standardele privind independența puterii judecătorești și inamovibilitatea judecătorilor, 2001, para. § 25 § 73.

¹⁰⁵ Recomandarea CM/Rec.(2010)12 a Comitetului Miniștrilor către statele membre cu privire la judecători: independența, eficiența și responsabilitățile, adoptată de CM pe 17 noiembrie 2010, para § 44-48.

¹⁰⁶ Recomandările Comisiei de la Veneția CDL-AD(2007)028 privind numirea judecătorilor, para. § 46-47; CDL-AD(2010)004 cu privire la independența judiciară partea I: independența judecătorilor § 26-27; § 38.

¹⁰⁷ Recomandările OSCE/BIDDO de la Kiev privind Independența Judiciară în Europa de est, Caucazul de sud și Asia centrală, 2010 para. §2; §4; §8; §16; §17; §21; §23.

¹⁰⁸ Declarația de la Dublin privind standardele selectării și numirii membrilor corpului judecătoresc. ENCJ, 2012, Cap. II para. § 2.

¹⁰⁹ Recomandările OSCE/BIDDO de la Kiev para. § 21.

¹¹⁰ Ibid, para. § 2.

¹¹¹ Avizul nr. 1 al CCJE, para. § 46.

¹¹² Declarația de la Dublin privind standardele selectării și numirii membrilor corpului judecătoresc, ENCJ, Dublin, 2012, cap. II para. § 2.

¹¹³ Recomandările OSCE/BIDDO de la Kiev, para. § 21; § 8.

¹¹⁴ ENCJ.Declarația de la Dublin, para. § 5 pag. 9.

¹¹⁵ Recomandările OSCE/BIDDO de la Kiev, para. § 8.

¹¹⁶ Avizul nr. 1 al CCJE para. §25.

¹¹⁷ Recomandările OSCE/BIDDO de la Kiev, para. § 21.

¹¹⁸ Ibid, para. § 17.

¹¹⁹ Recomandarea Comisiei de la Veneția CDL-AD(2007)028, para. § 47.

¹²⁰ Recomandările OSCE/BIDDO de la Kiev, para. § 23.

judecătorilor până la atingerea plafonului de vârstă, evitându-se perioadele de probă, deoarece acestea pot submina independența judecătorului.¹²¹

În ceea ce privește sistemul de promovare a judecătorilor, se recomandă ca acesta să fie întemeiat exclusiv pe calitățile și meritele constatate în exercitarea funcției, prin evaluări realizate obiectiv, ținând cont de pregătirea profesională, integritate, capacitate și eficiență.¹²² Deși o experiență profesională corespunzătoare este o condiție importantă pentru promovare, se consideră că în lumea modernă vechimea în muncă nu mai este general acceptabilă ca principiu dominant de determinare a promovării.¹²³ Poate exista o eventuală sacrificare a dinamismului atunci când promovările se bazează în întregime pe vechimea în muncă, ceea ce nu poate fi justificat printr-un câștig real în ceea ce privește independența. Judecătorul care nu a fost propus pentru promovare trebuie să poată depune plângere în fața unei instanțe independente de puterea executivă și cea legislativă, care să includă cel puțin o jumătate dintre judecătorii aleși de către egalii lor, în concordanță cu modalități care să garanteze reprezentarea cea mai largă a acestora.¹²⁴ Selectarea președinților instanțelor trebuie să fie transparentă, o opțiune bună fiind ca judecătorii din instanță să-și aleagă președintele instanței.¹²⁵

¹²¹ Recomandarea Comisiei de la Veneția CDL-AD(2010)004, cap. V, para. § 5

¹²² CESJ, para. § 2; § 4,1.

¹²³ Avizul nr. 1 al CCJE, para. § 29

¹²⁴ CESJ, para. § 4.1.

¹²⁵ Recomandările OSCE/BIDDO de la Kiev, para. § 17

Opțiunile de politici și recomandări

Problema cheie abordată în document ține de stabilirea competențelor instituționale cu privire la numirea, promovările și transferul judecătorilor între CSCJ și CSM. Practica arată că judecătorii trec prin trei etape până a ajunge la numirea de către Președinte sau Parlament și anume:

- 1) Instruirea și examenele de absolvire la INJ (candidații absolvenți ai INJ) sau examenul în fața Comisiei de absolvire la INJ (candidații cu vechime în muncă), în cazul numirii în funcția de judecător, sau evaluarea la CEPJ, în cazul promovării și transferului;
- 2) Colegiul pentru selecția și cariera judecătorilor;
- 3) Consiliul Superior al Magistraturii.

Pentru INJ, CEPJ și CSCJ sunt stabilite norme cu privire la instruire și criteriile de evaluare, iar candidații obțin un anumit punctaj. Pentru evaluarea de către CSM, criteriile sunt vag reglementate, iar hotărârile nu sunt motivate decât prin numărul de voturi exprimate în ședință închisă. Un atare sistem creează impresia de numiri și promovări în baza unor criterii subiective sau preferențiale ale membrilor CSM. Acest lucru scade încrederea atât a societății, cât și a judecătorilor în CSM și sistemul judecătoresc. Mai mult, judecătorii care trec prin evaluarea CEPJ și CSCJ, iar ulterior primesc o hotărâre a CSM care nu ia în considerare rezultatele evaluărilor CEPJ și CSCJ, își pot pierde motivația de a respecta criteriile de evaluare a performanțelor judecătorilor. Din aceste considerente, situația actuală ar trebui îmbunătățită prin clarificarea competențelor instituționale între CSCJ și CSM, precum și prin sporirea calității motivării hotărârilor CSM cu privire la numiri, promovări și transferuri ale judecătorilor. De asemenea, ar trebui îmbunătățite criteriile de selecție, promovare, transfer și evaluare a candidaților.

În acest sens, am identificat următoarele opțiuni, expuse în ordinea preferinței autorilor documentului:

- 1) CSM numește, transferă și promovează, conform punctajului și motivației din hotărârile CSCJ;
- 2) CSCJ este lichidat și sarcinile sunt preluate de CSM;
- 3) Este păstrată situația actuală.

În opinia noastră, toate cele trei scenarii sunt conforme Constituției Republicii Moldova. Deși art. 123 din Constituție prevede că CSM „asigură” numirea, transferarea, detașarea și promovarea judecătorilor, această normă nu poate fi înțeleasă, după cum uneori se pretinde, ca acordând o competență exclusivă CSM de a decide asupra carierei judecătorilor. În mod cert, această normă a fost introdusă în Constituție în anul 1994 pentru a asigura independența

judecătorilor. Evaluarea candidaților de către CSCJ nu poate afecta independența judecătorilor, deoarece este parte din CSM, iar majoritatea membrilor săi sunt judecători. Mai mult, o asemenea interpretare este ilogică atât timp cât au fost create colegii speciale menite să evalueze și selecteze judecătorii, iar CSM a adoptat criterii detaliate pentru evaluarea și selectarea judecătorilor și a renunțat la competența de revizuire a punctajului oferit de CSCJ în ceea ce privește fondul evaluării (CSM mai poate totuși modifica punctajul, dacă se constată abateri de procedură). Într-o societate modernă, este absurd de a crea două organe administrative permanente, adică CSCJ și CEPI, fără a acorda o pondere determinantă hotărârilor acestor organe.

a) Modele propuse cu privire la competențele CSM și CSCJ

MODELUL 1: CSM numește, transferă și promovează conform punctajului și motivației din hotărârile CSCJ

În acest caz, abordarea conceptuală față de numiri, promovări și transferuri constă în faptul că CSM este autoritatea împuternicită să facă propuneri Președintelui sau Parlamentului, dar sarcina tehnică de evaluare și identificare a candidaților care urmează a fi propuși spre numire o delegă CSCJ-ului. Această opțiune este cea mai recomandată și se regăsește în multe țări europene. CSM își menține totuși competența:

- a) de a examina contestațiile împotriva hotărârilor CSCJ, atât pe fond, cât și cu privire la procedura de adoptare și emitere a hotărârilor CSCJ (conform legislației actuale, această competență se limitează la procedură. Respectiv, legislația ar trebui modificată pentru implementarea modelului 1). În cazul în care CSM stabilește că CSCJ a efectuat incorect evaluarea, CSM poate anula hotărârea CSCJ și trimite cauza spre reexaminare către CSCJ. Această procedură ar trebui să aibă loc până la concurs și înainte de înscrierea candidatului în Registrul candidaților;
- b) de a decide cu privire la candidații care au un punctaj egal conform evaluării CSCJ (competență prevăzută în legislația actuală). Această procedură ar trebui să aibă loc până la concurs și înainte de înscrierea candidatului în Registrul candidaților;
- c) de a refuza numirea, promovarea sau transferul judecătorului, indiferent de hotărârea CSCJ, în cazul în care CSM află informații care denotă incompatibilitatea candidatului cu funcția de judecător. Această procedură poate să aibă loc până sau după concurs. În ultimul caz, candidatul urmează a fi exclus din Registrul candidaților.

Conform acestui model, CSCJ activează ca un organ autonom. Cu toate acestea, procedurile CSCJ sunt stabilite de CSM, care poate să intervină în deciziile date de CSCJ în cazuri de abateri grave.

Opțiunea respectivă are următoarele avantaje:

- a) va stabili un cadru legal și instituțional clar pentru societate și judecători, evitând suprapunerea competențelor dintre CSM și CSCJ;
- b) având în vedere practica CSM de până acum, conform căreia nu este luat în considerare punctajul oferit de CSCJ, noul sistem va exclude suspiciunile că promovările în sistemul judecătoresc se fac pe alte criterii decât cele enunțate în Regulamentele CSM și va spori încrederea în sistemul judiciar și în CSM;

- c) va stimula cei mai buni candidați să participe la concursurile pentru funcțiile de judecători sau pentru a fi promovați. Or la moment se pare că există o reticență în acest sens;
- d) va spori ponderea procesului de evaluare a performanțelor, ceea ce, în ultimă instanță, va duce la sporirea calității activității judecătorilor;
- e) va permite CSM să se concentreze pe chestiunile legate de administrarea sistemului judecătoresc, și nu pe politica de cadre;
- f) va crea premise pentru micșorarea sarcinii de muncă a secretariatului și a membrilor CSM prin organizarea unor concursuri planificate din timp, indiferent de candidații care participă la concurs;
- g) va fi mult mai previzibil pentru candidații la funcția de judecător sau la promovare, care vor putea mai bine să-și planifice cariera.

Opțiunea respectivă are următoarele dezavantaje practice:

- a) urmează a fi revăzut considerabil procesul actual de selectare și promovare a judecătorilor, în principal, prin revederea practicilor CSM;
- b) CSM ar trebui să renunțe la discreția de a desconsidera rezultatele obținute de candidați la CSCJ;
- c) urmează a fi fortificat rolul CSCJ prin sporirea autonomiei acestuia și a timpului dedicat de membrii CSCJ activității Colegiului.

Modelul 2: CSCJ este lichidat și sarcinile acestuia sunt preluate de CSM

În acest caz, CSM preia toate competențele legate de evaluarea candidaților pentru numiri, promovări și transferuri, iar CSCJ este lichidat.

Avantajul acestei opțiuni constă în simplificarea procedurii de selectare și promovare a judecătorilor și evitarea dublării de competențe între CSM și CSCJ.

Dezavantajele acestei opțiuni sunt următoarele:

- a) riscul supraîncărcării volumului de lucru al CSM și concentrarea a prea multe competențe la CSM;
- b) sporirea volumului de lucru al CSM va determina în mod logic o examinare mai puțin minuțioasă a candidaților;
- c) prezența membrilor de drept în cadrul CSM ar putea crea aparențe de implicare a puterii executive în selectarea și cariera judecătorilor.

Recomandările OSCE/BIDDO de la Kiev nu susțin acest model. Paragraful II al acestor Recomandări prevede că organul responsabil de selecția și cariera judecătorilor ar trebui să fie altul decât organul responsabil de administrarea judecătorească.

Modelul 3: Este păstrată situația actuală

Cea mai puțin recomandată opțiune este păstrarea situației actuale. Cele mai mari riscuri determinate de situația actuală țin de scăderea încrederii în sistemul judecătoresc și în CSM. Cu toate acestea, mecanismul actual poate fi îmbunătățit prin:

- a) efectuarea unei analize a criteriilor stabilite pentru CSCJ, precum și a punctajului oferit pentru fiecare criteriu, pentru a asigura că acestea duc la selecția celor mai buni candidați. Punctajul oferit pentru studiile / examenul la INJ și evaluarea

- performanțelor ar trebui să fie de cel puțin 50% din punctajul oferit de CSCJ;
- b) introducerea în registrele candidaților a tuturor informațiilor, aranjarea lor în funcție de instanța la care candidează persoana și ordonarea listelor în funcție de punctajul obținut de candidați;
 - c) înrădăcinarea practicii recente de anunțare a concursurilor până la apariția funcției vacante;
 - d) organizarea planificată de câteva ori pe an a concursurilor, pentru toate funcțiile vacante, sau, cel puțin, a tuturor funcțiilor vacante din instanța respectivă;
 - e) Excluderea practicilor de anunțare a concursurilor prin transfer și, ulterior, în condiții generale pentru aceleași funcții vacante în aceleași instanțe judecătorești;
 - f) departajarea de către CSM a candidaților în funcție de punctajul obținut la CSCJ și motivarea minuțioasă a situațiilor în care CSM selectează un alt candidat decât cel care a acumulat cel mai mare punctaj la CSCJ. Motivarea hotărârii CSM prin simpla distribuire a voturilor în mod confidențial nu reprezintă o motivare adecvată. În hotărâre ar trebui reproduse argumentele majorității;
 - g) excluderea din registre și din toate concursurile a candidaților pe care Președintele țării i-a respins, iar CSM nu i-a propus repetat.

b) Alte aspecte ce țin de selecția și cariera judecătorilor

În afară de problemele legate de dublarea competențelor între CSCJ și CSM, în document sunt evidențiate încă trei probleme care sunt cruciale pentru sistemul de numire și carieră a judecătorilor:

- a) Modalitatea de organizare a concursurilor;
- b) Modalitatea de întocmire și rolul Registrului participanților la concurs;
- c) Criteriile de selecție, numire în funcția de președinte și vicepreședinte de instanță, promovare și transfer al judecătorilor;
- d) Modul de departajare a candidaților.

Mai jos sunt formulate recomandări pentru fiecare din aceste probleme, care sunt interdependente, și constituie condiții esențiale pentru un sistem bine pus la punct de numire și promovare a judecătorilor.

1. Modalitatea de organizare a concursurilor pentru numire, promovare și transfer

- a) În loc de organizarea unui concurs pentru fiecare post separat, recomandăm organizarea unui sau a două concursuri pe an, pentru a asigura previzibilitate și ordine, precum și condiții pentru concursuri reale, nu în funcție de post sau de personalitatea candidatului. Spre exemplu, un concurs ar putea fi organizat în primăvară-vară, după perioada examenelor de absolvire a INJ. Un al doilea concurs ar putea fi organizat în toamnă, în funcție de necesități;
- b) Scoaterea la concurs a tuturor posturilor disponibile în sistemul judecătoresc la momentul anunțării concursului. Scoaterea funcției la concurs ar trebui să fie efectuată până la apariția funcției vacante. În cazul în care vacanța a intervenit subit, aceasta urmează a fi acoperită de rezerva judecătorească, până la suplینirea funcției vacante în urma concursului.

2. Modalitatea de întocmire și rolul Registrului participanților la concurs

- a) Înregistrarea candidaților în registrul participanților la concurs în ordinea descrescătoare a punctajului acumulat la CSCJ. Dacă candidatul nu este de acord cu punctajul obținut la CSCJ, el ar trebui să-l conteste la CSM, iar în cazul în care are dreptate, CSM ar trebui să-i acorde personal punctajul corect (respectând procedura CSCJ) sau să remită candidatul spre o nouă evaluare la CSCJ;
- b) Completarea registrului, indiferent de concursul anunțat și participarea la concurs doar a candidaților înscriși în registru până la data anunțării funcțiilor vacante de către CSM. Candidații urmează să se înscrie automat în registru, imediat după evaluarea de către CSCJ și după expirarea perioadei de contestare a hotărârii acestuia. O regulă mai puțin strictă ar putea să fie aplicată în cazul promovării judecătorilor sau a numirii președinților sau vicepreședinților;
- c) Utilizarea registrului pentru numirea, de preferință, a candidaților cu cel mai înalt punctaj, astfel evitând necesitatea examinării de către CSM a fiecărui candidat după introducerea acestuia în registru;
- d) Candidații înscriși în Registru sunt obligați să participe la alegerea funcțiilor cu riscul pierderii dreptului de a mai participa la concurs și a compensării cheltuielilor pentru instruire.

3. Criteriile de selecție, promovare și transfer

- a) modificarea criteriilor de selecție, promovare și transfer a judecătorilor prin includerea criteriilor adiționale pe care le-au luat în considerare în anii 2013-2014 pentru desconsiderarea punctajului oferit de CSCJ, astfel încât CSCJ să evalueze candidații sub toate aspectele posibile, iar CSM să opereze ca o instanță veritabilă care doar verifică corectitudinea evaluării;
- b) Revizuirea criteriilor de selecție și a modului de calculare a punctajului oferit, astfel încât punctajul pentru instruirea inițială / rezultatele examenului în fața Comisiei de absolvire a INJ sau evaluarea performanțelor de către CEPJ să fie mai mare decât punctajul acordat pentru motivare, interviu și caracteristicile personale ale candidatului. Acest lucru e necesar pentru a spori rolul studiilor profesionale în cadrul INJ și a evaluării performanțelor judecătorilor;¹²⁶
- c) Cât privește cerința prevăzută de art. 20 alin. (3) al Legii nr. 544 cu privire la posibilitatea numirii prin transfer într-o instanță de același nivel doar după expirarea a 5 ani de la numirea în funcție, această prevedere ar trebui interpretată de Parlament pentru a evita interpretări divergente în practică. Această prevedere mai degrabă ar trebui abrogată sau interpretată ca fiind aplicabilă doar pentru primul transfer, deoarece ea pare greu de justificat în anul 2014, întrucât tot mai multe funcții de judecător în mun. Chișinău și Bălți sunt completate prin concurs direct și nu prin transfer, după cum a fost în componența anterioară a CSM;

¹²⁶ Valoarea studiilor profesionale în cadrul INJ este prea mică (30%) în comparație cu alte criterii, spre exemplu cele legate de motivarea persoanei sau vechimea în muncă. Examinată împreună cu abrogarea cerinței pentru cota de 80% din candidații la funcția de judecător din rândul absolvenților INJ, această situație poate duce la reducerea interesului față de INJ și, pe termen lung, la reducerea numărului de candidați cu studii profesionale în domeniul justiției. De asemenea, este prea mică ponderea evaluării performanțelor judecătorilor în evaluarea de către CSCJ, aceasta constituind doar 40%.

- d) Modificarea regulamentului CSM privind criteriile de selecție, promovare și transferare în partea ce ține de transferul judecătorilor, pentru a delimita criteriile transferului de criteriile promovării într-o instanță superioară;
- e) Diminuarea punctajului maxim acordat pentru motivarea perfectată în scris și expusă în fața CSCJ în favoarea altor criterii de evaluare sau obligarea CSCJ de a face publice motivările perfectate în scris;
- f) Stabilirea unui plafon minim de accesare pentru candidații evaluați în cadrul CSCJ în cazul în care la concurs participă un singur candidat;
- g) Modificarea regulamentului CSM privind criteriile și procedura transferului judecătorilor în cazul redistribuirii posturilor de judecător, a reorganizării sau dizolvării instanței judecătorești în vederea stabilirii garanțiilor unui proces transparent de selecție în cazul reorganizării/relocării posturilor judecătorești.

4. Departajarea candidaților

- a) Candidații cu cel mai înalt punctaj din Registrul participanților la concurs își vor alege funcțiile anunțate la concurs în ordinea descreșterii punctajului lor. Toți candidații înscriși în registru sunt obligați să aleagă o funcție vacantă;
- b) CSM doar va valida printr-o singură hotărâre alegerea tuturor candidaților sau va respinge candidații care sunt incompatibili cu funcția de judecător. În ultimul caz, candidatul va fi exclus din Registrul candidaților;
- c) Suplinirea funcțiilor de către candidații cu vechime în specialitatea juridică urmează a fi efectuată doar în instanțele unde vacanțele nu au fost suplinite de absolvenții INJ. Regula generală de accesare în profesia de judecător ar trebui să fie prin absolvirea INJ. Pentru aceasta, urmează a fi sporit numărul audiențelor de la INJ pentru funcția de judecător. Acest număr trebuie corelat cu numărul vacanțelor existente sau cu cele prognozate din sistem.

Pentru a prelua lecții utile referitoare la organizarea concursurilor și accesarea în funcția de judecător ar putea fi examinată mai detaliat practica României.

Centrul de Resurse Juridice din Moldova este o organizație non-profit neguvernamentală cu sediul în Chișinău, Republica Moldova. CRJM tinde să asigure o justiție calitativă, promptă și transparentă și respectarea efectivă a drepturilor civile și politice. În realizarea acestor obiective, CRJM combină cercetarea de politici și activitatea de advocacy realizate într-un mod independent și neutru.

Centrul de Resurse Juridice din Moldova

Str. A. Șciusev 33,
MD-2001 Chișinău,
Republica Moldova
Tel: +373 22 843601
Fax: +373 22 843602
Email: contact@crjm.org
www.crjm.org

Facebook - <https://www.facebook.com/pages/Centrul-de-Resurse-Juridice/192147737476453>

Twitter - <https://twitter.com/CRJMoldova>